

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli förvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő :
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal : Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. Aut. 517—16.

A Kir. Közjegyzők Orsz. Egyesületének ptaktári csekkszámhája : 41.951.

TARTALOM.

Holitscher Szigfrid dr. budapesti kir. közjegyző: A végrendeleti öröklés a Magánjogi Törvénykönyv Javaslatában.

A pécsi kamara közgyűlése.

Közlemények.

Judicatura.

Szerkesztői üzenetek.

A végrendeleti öröklés a Magánjogi Törvénykönyv Javaslatában.

(IV. rész III. cím 1826. §. — 2003. §).

dr. Holitscher Szigfrid bpesti kir. közjegyző előadása a Magyar Jogászegylet és a Bpesti Ügyvédi Kör 1928. dec. 12-én tartott együttes ülésén.

A *végrendelkezési szabadság* önként értetődő elismeréséből szükségképen következik, hogy mint minden mai, úgy a Javaslat öröklési jogának is kiindulási pontja a végrendelet, anélkül, hogy ebben egyúttal a végrendeleti öröklés mint alaprendszer mellett való ugyis csak elméleti jelentőségű állásfoglalást kellene látni. Kifejezésre jut ez egyrészt a J. pozitív rendelkezéseiben, melyek szerint, csak ha a végrendeleti részesítés a hagyatékot ki nem meríti, van helye a többlet tekintetében törvényes öröklésnek (1895) és a végrendeleti részesített kiesése esetén is az örökhagyónak csupán feltehető akarata alapján is megelőzi a törvényes öröklést a helyettesítés (1884) vagy a növedékjog (1907), de ezenkívül a J. kifejezetten ki is jelenti, hogy az örökhagyó vagyonáról végintézkedéssel rendelkezhetik (1826) és a törvényes öröklésnél is előrebocsátja, hogy annak nincs helye, amennyiben az örökhagyó vég-

Jelen évfolyamunk részletes tartalomjegyzékét jövő számunk hozza.

intézkedéssel rendelkezett. (1782). A törvényes öröklés így valóban csak ab intestato — végrendelet hiányában való — öröklés és a maga egészében csupán dispositiv jog, amely csak subsidiarie áll be, amennyiben az örökhagyó másként nem rendelkezik. Nem változtat ezen a J.-nak az a legtöbb codex által követett rendszeri beosztása sem, mely a törvényes öröklést elébe teszi a végrendeleti öröklésnek és magyarázatát találhatja abban, hogy a törvényes öröklés subsidiarius volta dacára az öröklésnek mégis rendszerinti esete. Az örökhagyó akaratának elsőbbsége azonban természetesen nem mehet odáig, hogy a törvényes öröklés maga is egyáltalán nem mint családi öröklés, — a családfenntartás objectiv követelményeinek megfelelően, — hanem csupán, mint az örökhagyónak végintézkedés hiányában supponálható akaratának találna szabályozást, mert ebből azután annak kellene következnie, hogy azzal szemben örökhagyónak bármiként bizonyított ellenkező akaratának is figyelembe volna veendő. Erről azonban természetesen nem lehet szó és a J. is önként értetőleg, mint minden örökjog az érvényes végintézkedést szigorú, nemcsak bizonyítási, hanem ünnepélyességi formakelésekhez köti. Mindenesetre figyelemreméltó novum azonban (1838), hogy formahibás végrendelet is bíróilag hatályosítható, ha az aláírt írásbeli intézkedés kétségtelen biztossággal örökhagyó akaratának megfelel és az alaki kellékeknek csupán csekélyebb sérelme forog fenn, ami elég szabad kezet enged a bírónak, hogy a mai sokszor erőltetett és emellett helytelen gyakorlatra is vezető törvény-magyarázat helyett nyíltan is utat engedhessen az örökhagyó akaratának.

A végrendeleti és a törvényes öröklés egymáshoz viszonyára tartozik még, hogy úgy, mint mai jogunk és minden modern külföldi jog szerint, a J. positiv rendelkezései (1895, 1916-1918) szerint is, a római jogi „nemo pro parte testatus pro parte intestatus decedere potest“ elejtésével, a kétféle öröklés egymás mellett és egymás után is megállhat.

Természetesen a J. szerint sem feltétlen a végrendelezési szabadság, hanem annak határt szab az örökhagyó szűkebb családjának védelmére szolgáló kötelesrész, úgyahogy azt mai jogunk és — Anglia és Amerika kivételével — minden külföldi jog ismeri, valamint a különleges magyar özvegyi jognak végrendelettel sem csorbítható, a kötelesrészrel egy tekintet alá eső legkisebb mértéke.

A kötelesrész mikénti szabályozása — örökösstárs vagy hitelező — közletről érinti magát a végrendeleti öröklést is. Történhetik ez ugyanis, vagy a legszűkebb családnak a végrendeleti öröklés mellett beálló szükségszerű törvényes öröklésével, vagy pedig úgy, hogy a legközelebbi rokonok csupán követelés alakjában kapják a kötelesrészt, ami történhetik ismét, vagy a kötelesrész pénzbeli egyenértékének kifizetésével vagy a hagyatéki vagyontárgyakból természetben való kielégítése útján. Az előbbi rendszert követi a francia jog, mely a végrendelezési jogot csak a hagyatéka bizonyos hányadára (portion disponible) adja meg, míg a fentartott hányadra (réservé) nézve a legközelebbi törvényes vérrokonok tekintetnek örökösöknek, sőt csakis ezek nevezetnek is örökösöknek és csak rájuk száll át az örökség közvetlenül, míg minden végrendeleti részesítés, még ha az egész hagyatékra vagy annak egy hányadára is szól, hagyománynak nevezetnek és az universallegatariust is, ha szükségörökös van, csupán azzal szemben a vagyón kiszolgáltatására irányuló követelési jog illeti. Ellenben a másik rendszert követi és a kötelesrészre jogosítottnak csupán pénzkövetelést ad az osztrák és a német ptk. A legújabb, az 1907. évi svájci tkv. noha az öröklési jogot a törvényes örökösödésre fekteti és ezzel szemben a végintézkedés tárgyát csak a „Verfügbarer Teil“ képezheti, úgy hogy az azt felülhaladó hányadból a kötelesrészre jogosított ép úgy örökli az ő törvényes örökösét, mint más örökös, mégis a törvény további rendelkezéseiből és nevezetesen miután az örökhagyónak feltétlen joga van osztályt tenni és a hagyatéki vagyontárgyakat az általa kijelölt örökösnek juttatni, következik, hogy a kötelesrészre jogosítottat a végrendelettel szemben megillető u. n. „Herabsetzungsklage“ végeredményben csak a fedezetlen kötelesrésznek pénzben való kielégítésére irányulhat. Hazai élő jogunkban az Ideigl. törvényk. szabályok 7 §-át, dacára annak, hogy „törvényes osztályrésze“ szólna a végrendeletet „erre nézve semmis“-nek nyilvánítja, állandó birói gyakorlatunk mindig akként alkalmazta, hogy a kötelesrész rendszerint pénzben adandó ki, — amit eljárási törvényünk, az 1894: XVI. t.-c. 77. §-a is megerősített, — természetben pedig csak akkor, ha az örökhagyó így rendelkezett, vagy a végrendeleti örökösök nem ellenzik. Fentartotta és mint évtizedes gyakorlatot szentesítette ezt a Kuria épen legújabb keletű (1924. okt. 30. 6835, 1925. jan. 20. 5665, 1925. jan. 30. 3083,

1925. márc. 13. 4780, 1925. március 6. 1941, 1925. jan. 30. 563, 1928. május 11, 8507) ítéleteiben akkor is, amikor a katasztrófális pénzelértéktelenedés éveiben és az Id. tk. szab.-nak az ellenkező értelmezésre elég alapot nyújtó 7. §-a alapján kézenfekvő lett volna a kötelesrésznek természetben való kielégítésére áttérni. A Kuria szerint azonban a pénz értékcsökkenéséből előálló vagyoni hátrány az esetben is, ha a kötelesrész nem természetben adatik ki, elhárítható az ítélethozatal idejére való értékátszámítás és aranykoronában való meghatározás (valorisatio) útján, másrészt pedig az ellenkező eljárás az örökhagyó szabad rendelkezési jogának és a halál-esetre való átszállással szerzett jogszerű tulajdonjognak sérelmével járna. Ehhez a jogéletünkben meggyökerezett felfogáshoz és megszokott öröklési rendhez a J. mindenben csatlakozik. A kötelesrészre jogosítottat nem a szükségörökös, hanem a hagyatéki hitelező jogállása illeti és aki nem elégített kötelesrész pénzben jár, természetben ellenben, vagyis a végrendeleti örökösökkel a kötelesrésznek megfelelő hányad szerint megejtendő osztály útján — csak azon esetben, ha azt mindkét fél kívánja vagy az örökhagyó elrendelte. Kiemelendő azonban, hogy ez nemcsak mint mai jogunk szerint örökhagyónak végintézkedésével, hanem élők közötti bármely módon való akaratnyilvánításával is történhetik, ami szintén egy esete az örökhagyói akarat a mainál fokozottabb respektálásának. (2039. 2040). A J. tehát nem fogadta el a korábbi tervezetszövegeknek mai jogunktól való eltérését, sem azt, amit az első szöveg kimondott, hogy a végrendeleti örökösök jogosítva vannak az ivadék kötelesrészét hozzájárulása és az örökhagyó ily rendelkezése nélkül is megfelelő hányadnak természetben való átengedésével kielégíteni, (1968) sem pedig különösen a bizottsági szövegnek épen fordított és mai jogunkkal teljesen ellenkező azt a szabályát, mely szerint az ivadék az örökhagyó rendelkezése nélkül, sőt annak ellenére is követelheti fedezetlen kötelesrésze kielégítéseül a megfelelő hányad természetben kiadását akként, mintha őt a kötelesrész örökségül illetné (1810) ami, ha formailag csupán követelési jogot is ad és csak quasi teszi örökösstárrá a kötelesrészre jogosított ivadékot, gyakorlatilag azonban ép úgy a francia kényszerű osztályhoz (partage forcé) és az örökhagyó rendelkezési jogosultságának a hagyatéki tárgyaknak csupán egy hányadára (portion disponible) való szorításához vezetett volna, ami pedig, hogy mai

jogunktól mennyire idegen, legjobb bizonyítéka, hogy az a birói gyakorlat, mely egyébként a ptk. tervezeteit fennálló jogként kezdte alkalmazni olyannyira, hogy a Kúria kénytelen volt egy alkalommal hangsúlyozni, miként a ptk. terv., mint nem tételes jogszabály a jogügyek birói eldöntésénél irányadóul nem szolgálhat (K. 3552/1908), — a kötelesrész kérdésében mégis szigorúan ragaszkodott annak pénzkövetelés formájában való kiadásához és pedig az ellenkezőre utaló rendkívüli időben is. Mai jogunk ezen felfogásához a J. tehát visszatér. Igaz, hogy ezzel még nincs megoldva bizonyos védelemre szoruló vagyonegységek (kis- és közép-birtok) mikénti fentartásának kérdése, mert ha ekként az örökhagyó végintézkedéssel el is kerülheti annak elaprózását, viszont a kötelesrész kifizetése eladósodásához vezet. A J. idevágó rendelkezése (2018), mely a kötelesrész kiszámításánál a mezőgazdasági kis- és közép-birtoknak hozadéki vagy az örökhagyó által elrendelt ennél nem kisebb értékben való számbavehetését biztosítja, — eltekintve attól, hogy más, különösen ipari és kereskedelmi üzemegységeket (gyárak, üzletek) figyelmen kívül hagy — lényeges könnyítést alig hozhat, époly kevésbé, mint a J.-nak a törvényes öröklésre is kiterjedő és az u. n. törzsörökléshez közeljáró osztály rendelkezései (2137, 2138, 2139. §.), melyekkel a törvényhozó pótolja az elaprózást akadályozó végintézkedést. Mindig fennmarad azonban a kifizetés problémája és teljes megoldást csak a mai kötelesrész elejtése vagy megszorítása hozhatna, amire kísérletet is találunk már mai föld-birtokreform törvényünkben (1920: XXXVI. t.-c. 75. §.), mely szerint az u. n. oszthatatlan családi birtok létesítésekor ki lehet kötni, hogy annak értéke az ezután születendő leszármazók kötelesrészénél figyelmen kívül hagyandó. A J. azonban csupán az általános magánjogi öröklést szabályozza, melynél pedig a mai kötelesrész elejtése vagy megszorítása szóba sem jöhet és nem terjed ki egyes társadalmi osztályok, vagy bizonyos minőségű javak különleges öröklési jogára, amely egyes ma aktuális gazdasági (birtokmegosztási) és népesedési („egyke“) kérdések megoldására szolgálhatna. A kötelesrész szocialis kérdését tehát, mely különben is sokkal kevésbé tisztázott, semhogy törvényhozásilag megoldható lenne, a J. szempontjából mindenesetre ki kell kapcsolni.

A kötelesrészen kívül a végrendelezési jogosultságnak más korlátozásai is folynak a végrendelet megengedett tartalmának rész-

letes szabályozásából, különösen a jöerkölcs és a törvényes tilalmak szempontjából és a vagyon lekötetése (utóörökösödés) tekintetében.

Végrendelet tétele és visszavonása.

A J. nem ismer külön *végrendelkezési képességet*, hanem a cselekvőképesség általános szabályai (9-36) ide is szólnak. Eszerint az, aki cselekvőképtelen, mint egyéb jognyilatkozatot, végrendeletet sem tehet és végrendelete semmis. Absolute cselekvőképtelen azonban csakis az, aki 12-ik életévét még nem töltötte be, minden más személyi fogyatkozásban szenvedő ellenben csak annyiban, amennyiben in concreto cselekvőképtelen, vagyis „értelmes akaratelhatározásra” képtelen állapotban van. Ennélfogva a gondnokság alá helyezés maga még nem vonja maga után a végrendelkezési képesség elvesztését és még tartós elmebaj esetén is csupán vélelmet állapít meg a cselekvőképtelen állapot mellett, vagyis a végrendeletre hivatkozónak kell bizonyítania, hogy a végrendelés lucidum intervallumban történt, míg a gondnokság minden más esetében (fogyatékos elmebaj, iszákosság) az in concreto cselekvőképtelen állapotot kell bizonyítani, a tékozlás miatti gondnokság tehát ezen szempontból egyáltalán figyelmen kívül marad. Az ellenben, aki cselekvőképességében csupán korlátozva van, vagyis a 12 éven felüli kiskorú és a gondnokság alá helyezett nagykorú, amennyiben nem in concreto cselekvőképtelen, mint más jognyilatkozatot, végrendeletet is tehet azzal a különbséggel, hogy nincs szüksége, de nincs is helye a törvényes képviselő hozzájárulásának, mert végrendeletet csak személyesen lehet tenni (1827, 1828.) és azzal a korlátozással, hogy a 18. évét be nem töltött kiskorú — ami nem vonatkozik tehát a házas nőre vagy férfira és a nagykorúsítottira sem, valamint a gondnokság alá helyezett, — tehát mai jogunkkal szemben a tékozló is — csakis a szigorubb formájú közvégrendeletet teheti. A J. ezek szerint mai jogunktól alig tér el. Mindenekelőtt fentartja a Tripartitumon alapuló 12 éves alacsony korhatárt, dacára, hogy az még a vagyon jelentéktelen részéről való végrendelkezhetség idejéből ered és figyelmen kívül hagyva, hogy épen nálunk a fentartott ági öröklés folytán eléggé

gyakori, hogy az özvegy szülő, mihelyt a gyermek 12-ik életévét betölti, vele azonnal végrendeletet tétet, hogy az elhalt szülőtől vagy ágától eredő vagyont a testvérekkel és különösen távolabbi oldalrokonokkal szemben magának biztosítsa. Minden külföldi jogban a korhatár magasabb. Az osztrák 14, a német 16, a francia 16, — de kiskorú csak a végrendelkezés tárgyát képezhető vagyon feléről rendelkezhetik, — az olasz 18, a svájci 18 és az angol, — miután kiskorúak, katonák és tengerészek kivételével egyáltalán nem tehetnek végrendeletet — 21 évben állapítja meg. Az osztrák, német és francia jog emellett szintén ismeri a kiskorúnak a közvégrendeleti formára való szorítását. Az első szöveg is 14, a bizottsági 16 évre emelte a korhatárt. A gondnokság kérdésében is a J. mai birói gyakorlatunkat követi, ellentétben az előző szövegekkel, melyek szerint, mint a legtöbb külföldi jog szerint is elmebetegség miatti gondnokság esetében a végrendelkezési képtelenség esetleges lucidum intervallumban is tart. Sőt a német törvény tékozlás és iszákosság miatti gondnokság esetében is kizárja a végrendelkezési képességet, az osztrák pedig a vagyon felére korlátozza. A J-tal egyező csakis a svájci törvény és az angol szokásjog. Ha meggondoljuk, hogy tartós elmebaj esetén a világos percek bizonyítása felette nehéz és problematikus, talán kevesebb hátránnyal járt volna gondnokság-alá helyezés esetében egyáltalán megvonni a végrendelkezési képességet, semmint visszaéléseket lehetővé tenni. Mindenesetre azonban a J. általános álláspontja, ami a végrendelkezési képességet specialisan illeti, kevésbé aggályos, mint általánosságban, mert hiszen itt a forgalom szempontja egyáltalán nem jön tekintetbe.

A J. a szerint *végrendelet tételének* lényegileg ugyanaz a 7 formája van, mint a mai jogunkban: 1. közjegyző vagy járásbiróság ítélő bírāja, mint hiteles személy által két tanu vagy egy második hiteles személy közreműködésével közokiratba foglalt végrendelet (1841. rendes közvégrendelet, mai közjegyzői törvény 82. §). 2. hiteles személynek ugyanúgy két tanu jelenlétében készen átadott és általa jegyzőkönyvileg közokirat erejére emelt végrendelet, (1850. jegyzőkönyvi közvégrendelet, mai közj. törv. 83. §). 3. írásbeli magánvégrendelet és pedig ha sajátkezűleg írott, két tanu, ha idegen kézzel írott, négy tanu közreműködésével, továbbá vagy titkos alakban, ha t. i. a végrendelkező írni és olvasni tud és a végren-

deletet aláírta, amikor a tanuknak a végrendelet tartalmát ismer-
niök nem kell vagy nyílt alakban t. i. ellenesetben, amikor egyik
tanunak a végrendelkező előtt és a tanuk együttes jelenlétében a
végrendeletet fel kell olvasnia. (1853—1856. mai végrendeleti tör-
vény 1., 5., 6. §). 4. szóbeli magánvégrendelet négy tanu vagy
hiteles személy és két tanu közreműködésével, három havi ideig-
lenes hatállyal. (1866. mai végrend. törvény 15. §). 5. hiteles sze-
mélynél letett írásbeli magánvégrendelet, melyet a végrendelkező
vagy sajátkezűleg írt vagy ha idegen kézzel írott, két tanu előtt
aláírt (1863. mai végrend. törv. 23. §). 6. Háború, járvány, tengeri
utazás vagy egyéb rendkívüli körülmény miatt kiváltságolt magán-
végrendelet, melyet a végrendelkező vagy sajátkezűleg írt vagy ha
idegen kézzel írott vagy szóbeli, két tanu jelen volt, három havi
ideiglenes hatállyal (1870. mai végrend. törv. 27. §). 7. A része-
sített ivadék vagy házastárs személyére való tekintettel kiváltságolt,
saját kezűleg írt magánvégrendelet végleges hatállyal (1862. mai
végrend. törv. 32. §). A J. tehát magukat a mai végrendeleti for-
mákat megtartja és így annál kevésbé kell tartani az új alaki tör-
vénnyel általában járó azon veszélytől, hogy különösen az első
időkben épen új voltánál fogva érvénytelenségekre vezet, mert a J.
módosításai elsősorban épen mai törvényeink hiányos szövegezé-
sén való javításra, a gyakorlatban felmerült controversiák eldöntésére
és amennyiben érdemleges változtatásról van szó, az alaki kellé-
keknek csupán egyszerűsítésére irányulnak.

Hiteles személy elsősorban a közjegyző, a bírónak ellenben
nincs vele concurráló, hanem csak subsidiarius hatásköre, az esetre
t. i. ha a bíróság székhelyén közjegyző nincs vagy akadályozva
van és halaszthatatlanul sürgős eset forog fenn. Mindazonáltal jog-
biztonsági szempontból ez csupán rendszabály jellegével bír, mely-
nek megszegése a végrendeletet nem teszi érvénytelenné, hanem
csak disciplinaris következményekkel járhat (1839). A J. tehát nem
ismer, mint az osztrák és a német törvény és a mai gyakorlatunk
is egymás mellett közjegyzői és bírósági, hanem mint a francia,
voltaképen csak közjegyzői végrendeletet, ami a Kuria 1884. évi
12. sz. teljes ülési határozatában elfoglalt álláspontnak, melyet a
Kuria 266. sz. elvi határozata szerint a végrendeleti törvénynél
későbbi 1886. évi közjegyzői novella 9. §-a dacára is fentartott,
feladását jelenti. Viszont azonban, mai jogunktól eltérőleg, (43195/

1895. igm. rend. 11. §) a bírónál ugyanazon előfeltétel mellett
magánvégrendeletet letenni és ily módon érvényre emelni is lehet.

A közvégrendelet alaki kellékeit a J. kimerítően szabályozza,
úgy, hogy az érvényességi kellékek szabályozásának a magánjogi
codexben és a mindenkori közjegyzői rendtartásban való bifur-
cációja mindenesetre elkerültetik, de ezenkívül a rendszabályok is
lehetőleg mind felsoroltnak, hogy ily módon a jogkereső a vég-
rendelet összes szabályait egy helyen találja.

Azt, hogy a közjegyző vagy bíró csak illetékességi területén
vehet fel érvényesen végrendeletet, külön kimondani nem kellett,
mert az ezen kívül eljáró nem tekinthető többé a törvény által
használt értelemben hiteles személynek és az általa felvett végren-
delet legfeljebb csak, mint magánvégrendelet tartható fenn, ha az
erre megszabott kellékeknek megfelel.

Rendes közvégrendeletet akként kell tenni, hogy miután a fél
végakarát a hiteles személlyel közölte és az azt okiratba foglalta,
kezdetét veszi a tulajdonképeni végrendelkezési törvényes ügyme-
net, mely abban áll, hogy két tanu együttes jelenlétében a hiteles
személy a kész okiratot a végrendelkező előtt felolvassa, utóbbi azt
végakarátának szóval kijelenti és aláírja (1841). *Jegyzőkönyvi köz-
végrendeletet* pedig akként kell tenni, hogy két tanu együttes jelen-
létében a fél az aláírásával ellátott nyílt iratot átadja a hiteles sze-
mélynak, azt végakarátának szóval kijelenti, a hiteles személy erről
jegyzőkönyvet vesz fel, melyhez az átadott iratot esatolja, a jegyző-
könyvet a végrendelkező előtt felolvassa és utóbbi azt aláírja. A
leírt ügymenet megtartását pedig az okiratban illetve jegyzőkönyv-
ben tanusítani kell és azt minden közreműködőnek alá kell írnia.
(1850).

Ami a rendes közvégrendeletet illeti, a J. annak mai formai szi-
gorát lényegesen enyhíti, amennyiben a mai jogunkban felmerült
abban a kérdésben, hogy a tanuknak jelen kell-e lenniök, már
akkor, amikor a végrendelkező az ő végakarátát a közjegyző előtt
egész terjedelemben szóval kijelenti, amit kontroverz bírói gyakor-
lat után a Kuria 1908. évi 80. sz. t. ü. határozatával olyképen döntött el,
hogy a tanuknak csupán a már elkészült okirat felolvasásánál,
jövahagyásánál és aláírásánál kell jelen lenniök, a J. a bizottsági
szöveg megváltoztatásával a t. ü. határozat álláspontját fogadja el,
de annál lényegesen tovább is megy és a közjegyzői végrendeletet

mai törvényünktől elvileg eltérő alapon szabályozza. A végrendelezőnek ugyanis egyáltalán nem kell, — a hiteles személy előtt sem, — végakarátát in extenso szóbelileg kijelentenie, hanem elegendő ha azt vele „közli“, ami történhetik, tehát bármely formátlan módon, akár a végakarátának a tanácskozás folyamán való kialakulása útján akár esetleg kész fogalmazvány átadásával is. A J. rendes közvégrendelete ily módon egyáltalán nem szóbeli végrendelet többé, hanem csupán az írásbeli allograf végrendeletnek közvégrendeleti formája, mely az ugyanilyen magánvégrendelettel csak közhitelességi minőségében, a végrendelet fogalmazójának, írójának hiteles személyében különbözik. Ez az álláspont ugyan ellentétben van a közjegyzői végrendelet jogtörténeti fejlődésével, melyet tisztán megőrizve találunk az osztrák, német és francia törvényben („mündliche Erklärung“ „il est dicté par le testateur et il doit être écrit, tel qu'il est dicté“) és amelynek nyomát mai törvényünk is tagadhatatlanul magán viseli („személyesen jelentse ki“). De a J. mindenesetre következetesebb a Kuria álláspontjánál, mely továbbra is fentartotta a közjegyző előtt való teljestartalmu szóbeli kijelentés szükségét, mint alaki kelléket. Már pedig ha a szóbeli kijelentés ilyformán mégis a végrendelezési ügymenethez tartozik, akkor ha egyszer a törvény közjegyzőn kívül tanuk közreműködésének garantiáját is megkívánja, csak logikus az ügymenethez tartozó in extenso szóbeli kijelentésnél való jelenlétüknek megkívánása is. Ha ellenben, mint a Kuria de lege lata megállapította, az az ügymenethez nem tartozik, akkor nemcsak a tanuk jelenlétét nem — de éppoly kevésbé mint a magánvégrendelet fogalmazója vagy írója, a közjegyző előtt való in extenso szóbeli kijelentést sem lehet megkövetelni. Ami pedig az elsősorban irányadóul tekintendő gyakorlati szempontot illeti, bizonyos, hogy csak némileg terjedelmesebb, bonyolultabb, bizonyos előkészítést megkívánó rendelkezéseknek valóban előszóval in extenso való kijelentése és in continuo okiratbafoglalása a gyakorlatban keresztülvihetetlen és ha azt a törvény mégis megkívánja, ez arra vezet, hogy tényleg be nem tartatik és az ilyen végrendelet megdönthető lesz vagy az élet üres formassággal segít pl. a már kész okiratot olvassa fel a végrendelező, amikor azonban egyrészt vitás, lehet-e ezt még egyáltalán a törvény által megkívánt „szóbeli kijelentés“-nek tekinteni, (pl. a francia törvény idézett szövege, — mely a kijelentés és írásbafoglalás sorrendjét is a „diktálás“

előírásával kényszerítően megállapítja — ezt kizárja), másrészt mindenesetre egy a törvény valódi célját illusoriussá tevő mesterséges ügymenet konstruáltatik, mert így a közreműködők mégsem a végrendelező saját, hanem a közjegyző által már előre elkészített kijelentését hallják, ami pedig teljesen felesleges, ha, amint kell, feltesszük, hogy a közjegyző ugyanis híven olvassa fel az okirat szövegét. A nagy terjedelmű, komplikált végintézkedés in extenso szóbeli kijelentésének akadálya azonban nem a tanuk jelenléte, hanem ennek egymagában való nehézsége és gyakran lehetetlensége. Ha megelégszünk, mint a Kuria és már azt megelőző az első szöveg is, csupán a közjegyző előtt való kijelentéssel, ez azt jelenti hogy a közjegyző miután a féllal tárgyal, informáltatta magát, tanácsokat adott, fogalmazványt vagy okiratot készített, most felszólítsa a felet, hogy még mindig egyedüli jelenlétében jelentse is ki előtte egész terjedelmében szóbelileg végintézkedését, ami nyilván természetellenes proceszus és az életben nem fog megtörténni. A tanuk jelenlétének elengedése pedig semmi esetre sem könnyíti meg ezen alakosság betartását, csupán megnehezíti be nem tartásának bizonyítását, — a közjegyzőtől a saját okiratával szemben való ellenbizonyítás alig lévén várható — voltaképpen tehát compromissum érvénytelen végrendeletek fentarthatására.

A mai tényleg szóbeli közvégrendeletnek ez a nagy támadási felülete okozza, a primitív esetektől eltekintve, általános népszerűtlenségét. Nálunk helyét elfoglalta a közjegyzőnél tett végrendelet, még ha azt a közjegyző is készítette, Ausztriában a közjegyző közreműködésével, tanúként szereplésével tett magánvégrendelet, Németországban a kész irat átadása és Franciaországban is ezért nem avult el még ma sem a bármennyire körülményes és 6 tanuval járó testament mystique et secret. Gyakorlati szempontból mindezért csak helyeselhető, hogy a J. elejtette a hiteles személlyel való közlés minden formalisatióját, csatlakozva az erészen eddig egyedül állott svájci törvényhez („mitzuteilen“) és írásbeli végrendeletté, minősítve a rendes közvégrendeletet, amivé azt az élet ugyanis átformálja, még mindig fennmaradván a másik, kész irat átadásával tett titkos közvégrendelettel szemben, a tanuk előtt való felolvasásában és jóváhagyásában rejlő garantiális plus.

A jegyzőkönyvi közvégrendeletet illetőleg is tisztázza a J. hogy nem mint ma „végrendelet“, hanem csupán „iratot“ kell átadni,

melynek tehát semmiképen sem kell formailag is befejezett végrendeletnek lennie, amely a mai nem precis törvényünkre alapított nézetével ugyanis az első tervezet indokolása az érdekelt körökben meglepetést és meglehetősen nyugtalanságot is keltett.

Az *írásbeli magánvégrendeletnek* mai kettős, egyfelől sajátkezűleg vagy idegen kézzel írott és ehhez képest 2 vagy 4 tanus, másfelől nyílt vagy titkos alakját, aszerint amint irni olvasni tud a végrendelező vagy nem, a végrendelező nuncupatiójával és a tanuknak a végrendelet szövegébe vagy külön záradékba foglalt tanusításával a J. változatlanul fentartja. Megemlíthető a többives végrendelet mai körülményes és elavult pecsételésének az iverk külön aláírásával való pótolhatása (1853—1861). A tanuk nélkül való holograf végrendeletet, a végrendelezésnek ezen jóformán kivétel nélkül az egész külföldön elismert rendes formáját, a bizottsági szöveggel ellentétben, a J. sem ismeri el, csupán mint mai törvényünk három kivételes esetben 1. amennyiben ivadék vagy házastárs javára szól. (1862) 2. ha hiteles személynél letéttetik, (1863) 3. mint ideiglenes hatályu kiváltságos végrendeletet (1871). A J. szövegezése világosan kifejezi (1854. 1862/3 „elejétől végig“ 1855 „vagy részben“) hogy amennyiben a sajátkezű írás alaki kellék, mely a tanuk elengedésével vagy leszállításával jár, a végrendelet különbeni érvénytelenség mellett elejétől végig sajátkezűleg irandó és nemcsak az idegen kézzel írott rész marad figyelmen kívül. Ugyanigy mai törvényünk (egész terjedelemben) és a francia és svájci törvény (en entier, von Anfang bis zu Ende) míg az osztrák és német szerint az utile per inutile non vitiatur nyilván megfelelőbb szabálya áll. A keletre azonban (1858) ez a kellék a J. és mai gyakorlatunk (245 sz. e. h.) szerint sem terjed ki.

A mai 4 tanu előtti *szóbeli végrendeletet* a J. szintén fentartja ugy arra az esetre, ha a végrendelező eredetileg ily alakban kívánt rendelkezni (1866), mint arra az esetre is, ha végakarátát szóval ugyan, de írásbafoglalás végett jelentette ki és az írásbeli végrendelezés nem fejeződött be (1869. végrendeleti forma conversio). Mindkét esetben elegendő az örökhagyó oly kijelentése, sőt utóbbi esetben csak kifejezésre juttatása, hogy szóbeli nyilatkozatát is végrendeletnek, nem pedig mint mai törvényünk előírja hogy nyilatkozatát *szóbeli végrendeletnek* kívánja tekinteni, tehát nem kell az alakra nézve is nyilatkoznia, amint különben újabb

gyakorlatunk ma már szintén concedálja, hogy nem kell a törvény szavait használnia (C. 6623/1926 C. 1928. IX. 6. 9255/1926). A J. azzal az újítással, hogy nemcsak mint ma, 4 tanú, hanem közjegyző és 2 tanu előtt is lehet szóbeli végrendeletet tenni (1866.2) lehetővé teszi, hogy a végrendelező beállott agoniája folytán be nem fejeződött közjegyzői végrendeletet is fenn lehessen tartani. Viszont a J. mai jogunkkal szemben megkívánja a tanuk külön felkérését (rogatio), aminek nyilván csak a közjegyző nélkül való végrendelezésnél van gyakorlati jelentősége, továbbá az osztrák 1914. évi novella nyomán a szóbeli végrendelezésnek vagy a tanuk által való haladéktalan írásbafoglalását vagy legalább két tanu bíróság előtti egybehangzó vallomásával való bizonyítását és pedig nem bizonyítási szabályként, hanem kifejezetten mint másként nem pótolható érvényességi kelléket. (1867) Ugy a szóbeli mint minden ideiglenes hatályu végrendeletnél a 3 havi határidő mai törvényünknel előnyösebben, utiliter olyképp számítottatik, hogy teljes három hónapnyi idő áll rendelkezésre, habár megszakításokkal is, új végrendelet tételére (1868).

Mai gyakorlatunkkal egyezően (250 e. h.) mindenütt, ahol a törvény valakitől irni-olvasni tudást kíván, ez a *végrendelet nyelvére* vonatkozik, tehát az írástudatlannal egy tekintet alá esik az, aki a végrendelet nyelvét nem érti. (1859.) Az irni olvasni tudás és a végrendeleti nyelv értése azonban csupán két formánál, a közjegyzőnél kész irat átadásával és magánvégrendelet letételével való végrendelezésnél feltétlen érvényességi kellék. Egyébként ugy írásbeli magánvégrendelet mint rendes közvégrendeletet a végrendelező által nem értett nyelven is lehet tenni. Nevezetesen pedig a bizottsági szöveggel ellentétben a J. is helybenhagyja a Kuriának mai liberális törvénytárgyát, (248. 251. 252 e. h.) mely szerint írástudatlan ember írásbeli magánvégrendeletet tehet oly nyelven, melyet sem ő sem a négy tanu közül kettő nem ért, elegendő lévén, ha a végrendelet nyelvét értő tanuk egyike azt a végrendelező és a másik két tanu előtt általuk értett nyelven megmagyarázza és utóbbiaknak még az általuk aláírt tanusítás nyelvét sem kell érteniök. (1859. 1860.) Tehát dacára annak, hogy önként értetőleg és a J. szerint is az irni-olvasni nem tudó valamint az azzal egy tekintet alá eső idegennyelvű végrendelező a végrendeleti irat egyszerű felmutatásával nem tehet végrendeletet, hanem

annak tartalmát úgy neki mint a tanuknak előbb tényleg meg kell ismerniök és erre nézve teljes bizonyosságnak kell fenforognia, tartalom alatt pedig nyilván csak a végrendelet szövegét lehet érteni, mert hiszen egyébtől eltekintve, a törvény számos szabályának alkalmazásánál is kizárólag csupán a szövegből szabad az örökhagyó akaratának értelmére következtetni, dacára ennek a J. is megelégszik a tartalomnak nem hiteles alakban történt megmagyarázásával, ami ha figyelembe vesszük az ily esetekben rendszerint szereplők értelmi színvonalát, tág feret nyit a végakarát, ha nem is szándékos meghamisításának. Annyival inkább lehetett volna az irodalomban is a Kuria álláspontjával szemben felmerült aggályokat figyelembevéve az eddiginél szigorubb álláspontot elfoglalni és legalább valamennyi tanura nézve a nyelvtudást megkivánni, mert hiszen vegyesajku községeink száma sajnos csökkent oly helyeken pedig, ahol idegenek fordulnak meg, ugyanis más lehetőségek vannak. A rendes közvégrendeletnél már, úgy mint mai törvényünk, a J. is megkivánja, hogy úgy a végrendelező, mint a tanuk hiteles módon szerezzenek tudomást a végrendelet szövegéről. A közjegyző által felvett végrendelet készülhet ugyan szintén, nemcsak a végrendelező által értett idegen nyelven, feltéve t. i. hogy a közjegyzőnek erre jogosítványa van, hanem a végrendelező által nem értett magyar nyelven is, azonban ezen esetben vagy a közjegyzőnek kell azt, feltéve t. i. hogy erre jogosítványa van a végrendelező által és a tanuk által is értett idegen nyelven megmagyaráznia (1848), vagy pedig hiteles tolmácsot kell alkalmazni (1849). Utóbbi esetben a J. szabályozása szerint mindenben már a tolmács a hiteles személy t. i. az a közeg, akinek utján a végrendelező az összes többi közreműködőkhöz beszél. A tolmácsi végrendeletnek emellett előfeltétele vagyis érvényességi kelléke a félnek csupán azon ha nem is való kijelentése, hogy ő egyikét sem érti azon nyelveknek, melyekre a közjegyzőnek jogosítványa van, aminek gyakorlati jelentősége lehet oly különböző honosságu házastársak közös végrendeleténél és öröklési szerződésénél, amikor a közjegyző nyelvét tényleg értő egyik fél a másik fél által is értett nyelvet akarja használni. Kész irattal történő végrendelezésnél pedig csakis a fél idegen nyelven készülhet a végrendelet (1850 e. bek.) de itt is állanak a nem is a végrendeletet tartalmazó csupán alakú jegyzőkönyvre nézve ép úgy a megmagyarázásnak

illetve hiteles tolmácsolásnak szabályai. (1850. 4. bek.)

A *végrendelet aláírása* a J. szerint csupán két formának, a közjegyzőnek átadott kész iratnak és a nála letett magánvégrendeletnek feltétlen kelléke, de minden más végrendeletnél is fenntartja a J. legalább a kézjeggyel való ellátás mai alakú kellékét, eltérőleg a bizottsági szövegtől, mely szerint a német törvény nyomán a fél azon kijelentése esetében, hogy nem tud vagy nem képes aláírni, elegendő volt a helybenhagyás. A J. nyilván szem előtt tartotta, hogy ha a kézjegy mint a személyazonosság megállapításának eszköze a névaláírással szemben értéktelen is, attól, mint a tulajdonképeni perfektuáló cselekménytől, melyet ehhez képest a közjegyzőnek illetve a tanuknak tanusítanok is kell, minden jelentőség nem tagadható meg.

A *testi fogyatkozásban* szenvedők közül a J. kifejezetten csak a vakokat korlátozza, amennyiben mai birói gyakorlatunktól (257 e. h.) eltérően írásbeli magánvégrendeletet nem tehetnek, (1832) ami azonban már arra, aki más oknál fogva nem lát (pl. műtét után) nem áll. De más testi fogyatkozásban szenvedők is így a néma vagy süket, akikkel ugyanazon tekintet alá esik az is, aki bármely más oknál fogva nem képes beszélni, vagy nem hall, külön rendelkezés nélkül is de facto korlátozva vannak a végrendelezésben azáltal, hogy az előirt végrendelezési ügymenet teljesítésére képtelenek. Ezeknek a végrendelezést mégis lehetővé teendő a J. egyes különleges szabályokat állít fel. Így a közvégrendeletnél a felolvasott okirat jóváhagyása nem mint a magánvégrendeletnél csak szóbeli kijelentéssel, hanem ennek sajátkezű írásban való kifejezésével is történhetik (1845) megjegyezve, hogy ezen nyilván elsősorban a némák részére felállított végrendeleti formának a némaság egyáltalán nem érvényességi kelléke, hanem az igénybevehető minden esetben ok nélkül is, módot nyújtván így arra, hogy maradandó bizonyíték szereztessék a végrendeletnek az örökhagyó részéről történt jóváhagyására nézve. Annak továbbá, aki nem hall, a felolvasott okiratot elolvasás végett is át kell adni (1846) A J. összes rendelkezéseiből összefoglalóan megállapíthatjuk így, hogy a néma, ha nincs is külön kimondva, mint mai törvényünkben, a kiváltságos holografumtól eltekintve — csak közvégrendeletet vagy közjegyzőnél letett magánvégrendeletet, az írástudatlan néma azonban, miután a megbízhatatlan jelbeszéd hasz-

nálatát a J. mai törvényünkkel ellentétben minden formánál kizárja, egyáltalán nem tehet végrendeletet, a siket pedig úgy köz- mint magánvégrendeletet, az irástudatlan siket azonban csak szóbeli végrendeletet tehet.

A *tanukra* és egyáltalán a végrendeletnél közreműködőkre vonatkozó kizárási okok kivétel nélkül mint érvényességi kellékek és nem csupán mint instructionális vagy fegyelmi jellegű előírások állítanak fel, még ha külsőleg fel sem ismerhető személyi tulajdonságokról is van szó, (büntető ítélet hatálya alatt állás). Ilyenen fog segíthetni a formahibás végrendelet fentartatása. A tulajdonképeni törvényes kizárási okok között a J. úgy mint mai törvényünk, a voltaképen csak tényleges tanuzási képtelenségi eseteket is felsorolja (szellemi vagy testi fogyatkozás, magánvégrendeletnél a végrendelező személyének nem ismerése). Az abszolút, minden végrendeletre álló kizárási okok mellett vannak relativ a végrendelezőhöz, a hiteles személyhez vagy a részesítéshez való viszonyból folyó okok is (végrendelező hozzátartozója, de csak közvégrendeletnél; hiteles személy hozzátartozója vagy alkalmazottja; a tanunak, a végrendelet írójának vagy mint mai gyakorlatunk is tartja, fogalmazójának is és a hiteles személynek vagy hozzátartozójuknak részesítése). Kifejezi a szöveg (1835), hogy nem lehet mint ma egy feles tanu alkalmazásával, valamennyi tanut részesíteni, viszont, hogy a tanuként szereplő vagy a végrendeletet fogalmazó ügyvéd, az eljáró közjegyző végrendeleti végrehajtónak kinevezhető, mert ez magában véve nem végrendeleti „juttatás,” ha jutalomdíjjal is jár.

A *végrendelet visszavonásának* szabályai a mai joggal egyezők, de a J. a kifejezett visszavonás alaki kellékeit megkönnyíti, amennyiben ez nemcsak végrendelettel, hanem egyszerű közokirattal is történhetik (1959) és a korlátolt cselekvőképeseknek szigorított végrendeleti alakszerűségekre való korlátozása elmarad, ha a visszavonás által csak a törvényes öröklés állítatik helyre (1958.) A végrendelet tárgyi megsemmisülése nem vonja maga után szükségképen annak hatálytalanságát, az okirat tehát nem kizárólagos megtestesítője a végakarathoz, hanem annak tartalma és alakszerűsége más uton pl. másolattal, tanúvallomással is bizonyítható, (1837) ugyahogy azt mai állandó birói gyakorlatunk is tartja (283 e. h.) Ha pedig sikerült a végrendeletet így rekonstruálni,

bizonyítható ugyan, hogy örökhagyó semmisítette meg a végrendeletet és a visszavonásnak ezt a tényleges, *per facta conclusio* módját természetesen a J. is elismeri, de úgy mai gyakorlatunktól mint a bizottsági szövegtől is eltérő szigorubb bizonyítási szabályokhoz köti, amennyiben bizonyítandó, nemcsak hogy a megsemmisítés illetve az azzal egy tekintet alá eső valamely egyébkénti megváltoztatás, pl. az aláírás vagy egy rész áthuzása „érvénytelen” megjegyzés és hasonló az örökhagyó által, hanem az a tisztán alanyi mozzanat is, hogy visszavonás szándékával történt, (1960) tehát nemcsak nem vélelmeztetik, ami magában véve talán helyes, hogy a megsemmisítés örökhagyótól ered, hanem ha ezt sikerült is bebizonyítani, az sem vélelmeztetik, hogy visszavonási szándékkal történt, amire pedig az esetek tulnyomó többségében joggal lehet következtetni. A J. így a mai gyakorlatnál jobban kedvez a tényleg nem létező végrendeletre való hivatkozásnak. Magától értetődő, hogy a J. szerint a mai felfogásnak megfelelően egymás után tett több végrendelet egymás mellett is megállhat és a korábbi végrendelet anélkül, hogy kifejezetten hatályban kellene tartani, a későbbi folytán csak annyiban dől meg, amennyiben vele össze nem egyeztethető. (1961) Áll ez nemcsak, mint a római jog nyomán ma már csupán az osztrák törvény ismeri, az új örökösnevezést nem tartalmazó későbbi u. n. fiókvégrendeletre, hanem bármely későbbi végrendeletre is és egyáltalán a végrendelet és fiókvégrendelet közötti minden különböztetést, melyet a mai alaki törvényünkben is még megtalálunk, noha az anyagi jog annak már semmiféle jelentőséget nem tulajdonít, a J. egyáltalán mellőzi. Mindazonáltal annak, hogy az örökhagyó későbbi végrendeletének a fiókvégrendelet, pótvégrendelet, *codicillus* stb. elnevezést adja, valamint egymagában annak, hogy a későbbi végrendelet örökösnevezést nem tartalmaz, az értelmezésnél mindig bizonyos jelentősége lesz, mert ebből magából is következtetés vonható arra, hogy örökhagyónak világos szándéka volt a korábbi végrendelet fentartása, míg ellenkező esetben, nevezetesen ha a későbbi végrendelet az egész hagyatékra vonatkozó rendelkezést tartalmaz, a korábbi végrendeletnek csak kifejezetten vagy hallgatólag fentartott rendelkezései fognak hatályban maradni. Annak külön kimondását, hogy érvénytelen a végrendeletnek visszavonhatatlannak nyilvánítása vagy a visszavonásnak bizonyos vég-

rendeleti forma vagy ismertető jel betartásától való függévé tétele, (clausula derogatoria, melynek semmiségét pl. az osztrák jogban csak az 1916. évi novella mondta ki.) a J. mint a végrendelet bármikor való visszavonhatásának kifejezetten ki is mondott szabályából (1957) önként következőt mellőzi. De mégis szükségesnek tartja kimondani a kötelmi jogban, (975) hogy végrendelet tétele vagy nem tétele visszavonása vagy vissza nem vonása iránti szerződés is — az öröklési szerződés körén kívül — semmis, mert ez sem tenné ugyan dologilag érvénytelenné az ellenkező végintézkedést, de törvényes szabály hiányában, esetleg kötelmi hatálya lehetne (kártérítés).

(Folyt. köv.)

A pécsi kamara közgyűlése.

A pécsi kir. közjegyzői kamara f. é. szeptember hó 8-án tartotta LIII. rendes közgyűlését, melyről — annak hozzánk most beküldött jegyzőkönyve alapján — különösen *Madarász István dr.* kamarai elnök, felsőházi tag nagyvonalú értékes beszédét ismeretve — az alábbiakat közöljük:

Madarász István dr. pécsi kir. közjegyző, kamarai elnök elnöki jelentésében többek közt a következőket mondotta:

Örömet hozott kamaránknak az ez évben Pécsen megtartott vándorgyűlés.

Felemelő érzés volt köztünk látni az ország közjegyzői karának nagyobb részét. A családtagokkal együtt 126-an jelentek meg.

A kartársi szeretet és összetartozás érzésének egész melegével fogadtuk őket, elkövettünk minden tőlünk telhetőt, hogy a komoly munka mellett jól is érezzék magukat körünkben és ők is meleg érzéssel vettek bennünket körül.

Vándorgyűlésünk magas színvonalon állott, azt nem kis mértékben emelte meg *dr. Pálffy Gyula* pécsváradi kartársunk felolvasása, amellyel egy csapásra meghódította az egész kart.

Kedves kötelességet teljesítetek, amikor neki értékes tanulmányáért, szép munkájáért és e körül kifejtett tevékenységeért e helyütt is köszönetet mondok.

De telve van keserőséggel és küzdelemmel is ez az év! Keserőséggel, mert ismét látjuk *az állásszaporításokat* és e mellett azt is, hogy legutóbb egymás után 4 állás töltetett be *az áthelyezést kérőknek és érdemes helyetteseinknek mellőzésével*, karon kívül állókkal. Ha ez tovább is így megy, az lesz az eredménye, hogy senki sem fog többé a közjegyzői pályára készülni és helyettesekül csupa törött emberek jelentkeznek majd, ami azután a közérdek rovására és a jogkereső közönség helyrehozhatatlan kárára *a kar színvonalának leszállását és ezzel az intézmény végleges elsorvadását* vonja maga után.

Tapasztalásból tudjuk azt is, hogy hivatásunknak megfelelő betöltése több évi előgyakorlatot kíván s a zökkenéseket a jogkereső közönség szenvedni meg. De egyben az igazság és a szociálpolitika azt kívánja, hogy üresedés esetén mindenekelőtt a fokozatos előléptetés elve valósíttassék meg azáltal, hogy a napiléttel küzdő gyengébb javadalalmazású érdemes kir. közjegyző jobb helyre helyeztessék át, azután pedig az élethivatásul a közjegyzői pályát választott, évek óta kifogástalanul dolgozó, a mindennap gondjaival alig megküzdeni tudó helyettesek helyeztessenek el és csak kivételesen, mindezek hiányában neveztessék ki karon kívül állók.

Ezeknek *a jogos aspiránsoknak igaza mellett a politikának nem szabad érvényesülnie.*

Hogy pedig *az állásszaporítások mit eredményeznek*, a sok nyomorgó közjegyző mellett külön is reá mutatok egy kartársunkra, akit az állásszaporítás a tönk szélére juttatott és egyenesen kétségbe ejt. Minden vagyonából kifosztott menekült közjegyző volt. Kínevezésekor lakást szerezni képtelen lévén, mint akkor, azon a helyen egyedül működő közjegyző számot vetett állásának remélt jövedelmével, hitel igénybevételével egy házat szerzett abban a tudatban, hogy igényeinek a minimumra lefokozása mellett 10—15 év alatt vissza tudja fizetni tartozását. Villámcsapásként érte azután az állásszaporítás, kenyerének felét át kellett engednie az azon helyre alig fél évi működés után kínevezett kartársának és ezzel képtelenné vált adósságának törlesztésére annyira, hogy 60.000—70.000 pengő értékű ingatlanát 21.000 pengőért *árverésen*, — *az állás tekintélyének végleges tönkretételével*, — *eladták.*

De az állásszaporítások eredménye a kenyér után törekvésből

kifolyó széthuzás is, amely szintén csak a közjegyzői tekintélyt ássa alá.

Ezeket látva csak küzdelmeinket szaporítja s az ehhez megkívánt erőket bénítja az a rejtégés, amely mindannyionk lelkét betölti arra a gondolatra, hogy vajjon holnap nem mi veszítjük-e el kenyerünk felét? Hiába tárjuk fel hogy nem lehet igazságos és jogos a már megszerzett jogainknak megnyirbálása, — a velünk szemben álló hatalom tehetetlen vergődésre kényszerít bennünket.

Ne értessem félre, kifakadásom nem irányul személyek ellen, hanem csupán az elvet kívánom védeni.

Küzdelmes is volt évünk, mert minden erőnket ki kellett fejteni, hogy az örökösödési eljárás módosításáról szóló, reánk igen nagy terhet hárító, existenciánkat érintő *1927. évi IV. törvény-cikket a végrehajtási rendelet útján a gyakorlati élethez simítsuk.* Sok utánjárás, a vezető körökkel való személyes érintkezés és ezekkel tartott tárgyalások után látott napvilágot az 1928. évi 11.000. számú igazságügyminiszteri rendelet, amely feladatunkat mégis megoldhatóvá teszi.

Hálával ismerem be, hogy az Igazságügyminiszterium törvény előkészítő osztálya, — élén *dr. Szászy Béla* államtitkár és *dr. Térffy Gyula* curiai tanácselnök urakkal, megértéssel fogadta a gyakorlati életben szerzett tapasztalataink és a múlt évi közgyűlés által megjelölt irányelvek alapján tett előterjesztéseinket és azokat a rendeletben a lehetőségig honorálta. A rendelettel több hibát helyrehozni és hiányt pótolni már nem lehetett.

Ez azonban csak kezdete volt a küzdelemnek. *Előttünk áll az okirati kényszerről a törvény megalkotása.* Itt is minden erőnket ki kell fejteni, hogy a közkézre adott törvénytervezet revisio alá vétessék s a törvény megalkotásánál a gyakorlati élet követelményei felismertessenek, valamint az örökösödési novella által reánk hárított nagy arányú munkatöbbletért és soha vissza nem térülő kiadásainkért legalább itt anyagi kárpótlást kapjunk.

Súlyos feladat elé állit bennünket *a közjegyzői rendtartásnak immár szükséges, alig odázható reformja* is, ezt is felszínre kell hoznunk, de meg kell valósítanunk azt az ideálunkat is, hogy az örökösödési eljárás terén kizárólagos, minden bíróságtól független hatáskörrel járassunk el. Ez azonban sajnos csak a távolabbi jövő feladata lesz, mert az igazságügyi kormány a most megalkotott

novellát csak az esetben fogja ujjal felcserélni, ha meggyőződik első sorban arról, hogy a bíróságok tehermentesítése szempontjából ez a novella célt tévesztett, másodsorban pedig arról, hogy a közjegyzői kar. hivatásának magaslatán, kifogástalanul oldja meg feladatát.

Előttünk fekszik *a magyar magánjog tervezete is.* Ez is vitális érdekeinket érinti és beható tanulmány tárgyává kell tennünk, sőt megalkotásánál tudásunkat és tapasztalatainkat érvényesítenünk kell, hogy az igazságügyi kormány dicsőségét képező ez a korszakalkotó munka teljes mértékben szolgálja ki a jogélet igényeit.

Nekünk a reánk váró küzdelmekre készülnünk kell, mert a küszöbön álló új alkotások szellemi életünkre olyan jelentőségűek, mint anyagi életünkre a levegő, ha megritkul, elsorvadunk.

Vértezni kell magunkat a támadásokkal szemben s a legjobb vért a kifogástalan munka az egész vonalon, de különösen most az örökösödési ügyek terén. Az igazságügyi kormány ma erre figyel, ezt a közjegyzői kar vizsgájának tekinti és ha az újévkor bemutatandó statisztikával igazolva lesz, hogy a kar megbirkózott feladatával, arra büszkén reámutatva nyert ügyünk lesz az egész vonalon, ellenkező esetben súlyt veszítünk és csak megfogyatkozott erővel küzdhetünk tovább. Igényeink érvényesítése érdekében kifejtendő működés helyett a védő szerepére szorítkozhatunk. Védelemre mindenki ellen, mert szinte mindenki ellenségünk. Talán könnyíti a védelmet az a tudat, hogy az ellenséges érzelem szülője a kapzsi önérdék.

Csak gyors és a jogkeresők érdekeinek kifogástalan kiszolgálásával tudunk megküzdeni többek között a *községi jegyzőkkel* is, akik most már az új örökösödési novella hatása alatt fokozottabb energiával törnek ellenünk és dolgoznak azon, hogy a nekünk vidéken működő közjegyzőknek szinte egyedül kenyeret adó hagyatéki ügyek a minimumra apadjanak és ez a minimum is vérszegény legyen, amelyet csak áldozatok árán tudunk elintézni. A jogkeresők kívánságait a közérdek és jogbiztonság kimondhatatlan kárára magánérdekeiknek megfelelőleg kezelik. *Minden eszközt igénybe vesznek arra, hogy a családfő még életében felossza vagyontát az örökösök között, hogy így azután a vagyontalanul elhaltak között szerepelhessen és örökösödési eljárásra csak az olyan töredék vagyon, többnyire ingóság maradjon, amelyet a községi jegyző*

kényelemszeretetből nem von be az osztályba. — Ezt a közérdekre káros, az egyes családokra nézve pedig a legtöbbször végzetes működést az okirati kényszerről alkotandó törvénynek kell megszüntetni.

A mai politikai viszonyok között ezekkel az elemekkel tudunk legnehezebben megküzdeni. E küzdelemhez nemcsak munkára, hanem a kar egységes, céltudatos működésére van szükség.

Tehetlenségünk érzetében, a folytonos csalódásoktól leverten szinte letargiában voltunk eddig, amelyből még az örökösödési novella tervezetére sem ocsudtunk fel. Nagy hiba volt, végzetes következményei is vannak. Egyedüli mentésünkre csak az szolgál, hogy akkor még nem volt más eszközünk igazaink elismertetésére, mint a *kamarák könyörgő írásbeli felterjesztése és a deputatiozás.*

Ma már tisztában vagyunk mindkettőnek értékével. A deputatio pusztá bejelentése már kellemetlenül hat a vezetőkre. Mit várhattunk tehát ettől? Ellenszenvet a rokonszenv helyett!

A felterjesztések? Ezek a kamarák szerte ágazó, terjengős, sokszor egymásnak ellentmondó vélemény nyilvánításai voltak még akkor is amikor egy-egy kamara felocsudva körülhordozta is a véres kardot. Ennek minden figyelmeztetése és cselekvésre felhívása a pusztába kiáltó szó maradt. Nem csoda, ha ezek a felterjesztések figyelembe sem vették.

Az aléltságból az 1927. évi IV. törvénycikk rázott fel bennünket, mert ez már egyenesen életérdekeinket veszélyeztette.

Felébredve életrekeltettük a *kamaraközi választmányt*, intézményes szervezetet adtunk neki, hogy az minden minket érdeklő kérdést tárgyalás alá vegyen, az élő szó közvetlenségével szedje részeire a kérdéseket s álláspontját 50 éves tapasztalattal megalapozva az egész közjegyzői kar nevében és képviselőjében egységesen, az abban rejlő sullyal terjessze elő az illetékes fórumoknál. Ennek a hatását látjuk is már az örökösödési eljárás végrehajtási utasításában, mert ez legalább lehetővé teszi célirányos működésünket.

Ez, az egyes kamarák elnökeiből és kiküldötteiből álló kamarai választmány, kiegészítve a kar politikai képviselőjének mozgási szabadságával képezi azt az alapot, amelyen állva talán meg tu-

dunk majd küzdeni az ellenünk minden oldalról rosszhiszeműen támadókkal.

Az új örökösödési novellát elkedvetlenül fogadtuk és nem vigasztalt kifejtett aggályokra nyert az a válasz sem, hogy a közjegyzői irodák forgalmának az új eljárás következtében várható emelkedése meghozza majd a nagy munkáért az anyagi kielégítést.

Igaz, hogy az új törvény életéből eddig a kimutatások alapján csak 3 hónapot láthatunk, de hogy az aggály jogos volt, reámutatok, hogy bár az új eljárás hatálya alatt eltelt 3 hó alatt az olyan örökösödési ügyeknek száma, amelyekben az eljárás megindult, a kamarákhoz betérjesztett kimutatások szerint papíron több mint 100%-al felülhaladja a múlt év 3 hónapjának átlag forgalmát, dolgozunk külön e célra alkalmazott újabb, jobb minőségű munkaerő igénybevételével is, dolgozunk legalább négyszer annyit mint a múltban, jövedelmünk mégis nemcsak nem emelkedik, hanem apad. Érdekes jelenség ez, vizsgáljuk meg közelebbről.

1927. január 1-től december 31-ig a kamara területén működő kir. közjegyzők összesen 7.651 örökösödési ügy lebonyolítására kaptak a kir. bíróságoktól megbízást, tehát átlagszámítással az április 1. napjától június 30. napjáig

terjedő 3 hó alatt	2094 darabban,
1928. április 1-től június 30-ig viszont halálesetfelvétel alapján indult meg az örökösödési eljárás	4088 „
tehát a többlet	2894 darab, vagyis

a múlt évi forgalomnak több mint kétszerese.

Tekintettel arra, hogy a múlt évben észlelt egészségügyi viszonyok a folyó évben sem változtak, tehát normális gondolkodás mellett a halálesetek száma 1928. április 1-től június 30-ig sem mutathat fel lényeges eltérést, kételkedve állunk meg a számkülönbözöt előtt és messziről nézve az első pillanatban választ sem tudunk adni a kérdésre, csak azt érezzük, hogy ez a statisztika nem lehet reális.

Amikor azután gondolkodva, figyelmesen boncoljuk a kérdést, rájövünk, hogy a statisztika adatai helyesek, de az egész csak papírforma és szemfényvesztés.

A jelentkező különbség legnagyobb részben abból származik,

hogy a kir. járásbiróságok 1928. április 1-én mindazokat az akkor függőben volt örökösödési ügyekre vonatkozó iratokat, amelyeket irattárakban találtak, tekintet nélkül arra, hogy az ügy eljárás tárgyát képezheti-e, vagy egyáltalában lefolytatható-e az eljárás, egy csomóban kiadták a kir. közjegyzőknek. A kir. közjegyzők azután ezeket az ügyeket mind, darabonként bevezették az örökösödési ügyek (Kjő) lajstromába s mert mindegyikben találtak a bíróság részéről valami kezdeményező lépést, kitüntetni voltak kénytelenek, hogy ezekben az örökösödési eljárás megindult. Ezen ügyek legnagyobb részében azonban a közjegyzők még csak megmozdulni sem tudtak, mert a kezükre kiadott, sokszor csak egy-egy félívből álló, minden mellékletet nélkülöző iraton csak bírósági számok szerepeltek, s midőn az ezen számoknak megfelelő iratokat nagy fáradsággal, sok levelezés árán beszerezték, derült ki, hogy ezek szinte mind halva született, soha le nem bonyolítható ügyek. E miatt is heverték azok a bíróságok irattáraiban. Ezekhez kiadták a kir. bíróságok a kezükben volt iratokat azon örökösödési ügyekben is, amelyekben az eljárás a megszálló hatalom által elvitt s csak a legujabb időben visszaadott telekjegyzőkönyvek hiánya miatt szünetelt. A határon működő kir. közjegyzőknél ezek igen jelentékeny lajstromszámot képviselnek.

Mindezekből az ügyekből kerül ki a többlet.

A statisztikából kitűnő különözetnek további oka az is, hogy a közjegyző ma minden halálesetfelvétel alapján, ahol az eljárás hivatalból indítandó meg és az, hogy az elhalt után vagyon nem maradt kitüntetve nincs, leltározás végett megkeresi a leltározó közeget. Ezzel azután az eljárás is megindul és az a lajstromban ki lesz tüntetve. Mikor azután, sokszor ismételt sürgetésre, beérkezik a leltár, vagy a jegyző jelentése, akkor látja a közjegyző, hogy a megindítás az ügyek egy részében vagyonhiány miatt tárgytalan, más részében pedig csak némi ingóság van, mert a kir. közjegyző által fáradsággal és költséggel kimásolt telekkönyvekben foglalt ingatlanoknak nagy részét az örökhagyó a jegyző unszolására, közvetlenül a halál előtt már átruházta örökösére, amely körülmény azonban a telekkönyvekben a kijegyzéskor még kitüntetve nem volt. Azért azonban az átadás tárgyát nem képezett ingókra le kell folytatni az eljárást, idézni és mert az érték csekélyisége miatt a kitűzött tárgyaláson legtöbbször senki meg nem jele-

nik, ismételten idézni, tárgyalni, az összes kivonatokat és másolatokat elkészíteni s a mindezzel felmerülő készpénzkiadásokat fedezni kell. Így van azután a közjegyzőnek papíron nagyobb forgalma, az eddig legalább négyszeresen felülhaladó munkája és mert a szükségessé vált új munkaerő fizetése igen számottevő terhet képez, de a postaköltségek nagy része sem térül vissza, — jelentékeny kiadástöbblete.

Megbizhatóbb, hübb képet azonban majd csak a későbbi félévi kimutatások tárnak elénk, addig függesszük fel ítéletünket.

Miután pedig a sok ingyen munka mellett a postaköltségeket is fedezni vagyunk kénytelenek, tehát a munkára sokszor még reá is fizetünk, ez pedig tarthatatlan állapot, az igazságügyi kormány előtt kérelmeznünk kell, hogy a közjegyzők postaköltségei az igazságügyi tárca terhére átalányoztassanak. Az idei vándorgyűlésen ily értelmű indítványt nyújtottam is be, mely az ősz folyamán a kamaraközi választmány elé kerül.

Egyebekben jelenthetem, hogy idevonatkozó kérelmünk teljesítésének útját már eddig is, tőlem telhetőleg egyengettem és örömmel láttam, hogy megértésre találunk.

Hogy azonban célt érjünk, statisztikai adatokkal kell az év végén a költségtöbbletet is kimutatnunk. Szükséges ez azért is, mert ennek a díjak újabb fenyegető szabályozásánál is jelentékeny szerepe lesz. Kérem is a kamara tagjait, hogy az év végéig állítsanak össze postakönyveik pontos alapulvételével egy ilyen statisztikai kimutatást is.

Megemlítem még, hogy nyugdíjintézményünk ügyében az igazságügyi kormány az általunk kidolgozott tervezetek figyelembevételével úgy a törvényt, mint a rendeletet, — velem és dr. Galánffy Jánossal, a debreceni kamara nagyérdemű elnökével, — a tervezet készítőjével való előzetes szóbeli tárgyalás után, — előterjesztésünk szerint megalkotta és hozzájárulás céljából a bel- és pénzügyminiszter urakhoz áttette. A belügyminisztérium változás nélkül hozzájárult, a pénzügyminisztérium azonban még mai napig sem nyilatkozott. Személyes közbenjárásomra az ügy pénzügyminiszteri referensétől azon választ nyertem, hogy az elintézés késedelmét a tervezetekben konteplált adó- és illetékmentesség kérdésében a még meg nem történt döntés okozza. Igérte, hogy a kérdés mielőbb megoldódik, ez azonban sajnos, az azóta eltelt félév alatt sem

következett be, de nem adatott ki a leltár módosítására és a közjegyzői letétre vonatkozó rendelkezés sem, noha ezek kiadásának semmi akadálya nincsen. Legközelebb ismét sürgetnünk kell.

A közgyűlés során *dr. Madarász István* pécsi kir. közjegyzőt a kamara elnökévé, *dr. Kasza Sándor* marcali kir. közjegyzőt, *dr. Angyal Béla* pécsi kir. közjegyzőt, *dr. Rusa Ernő* szigetvári kir. közjegyzőt és *dr. Mike Imre* nagyatádi kir. közjegyzőt a kamarai választmány rendes tagjává, *dr. Nemes József* bonyhádi kir. közjegyzőt és *dr. Pálffy Gyula* pécsváradi kir. közjegyzőt pedig pótagokul választotta meg.

Dr. Rusa Ernő szigetvári kir. közjegyző végül rámutatva, hogy a mai közgyűlésről minden indok felhozása nélkül ismét számosan elmaradtak, s miután ez a kari együttérzés és összetartás lazulására vezet, indítványozza, hogy ezekkel szemben az ügyrend 6 §-a szerinti birság alkalmaztassék.

Dr. Kasza Sándor marcali kir. közjegyző a birság alkalmazását mellőzni kéri, mire a közgyűlés *dr. Angyal Béla* pécsi kir. közjegyző hozzászólása után kimondja, hogy

a közgyűlés az ez alkalommal indokolatlanul elmaradtak ellen még most a birság alkalmazást mellőzi, de az elmaradás felett rosszalását fejezi ki, az elnöknek pedig figyelmébe ajánlja, hogy a jövőben a közgyűlésre meghívottakkal az ügyrend 6. §-ának rendelkezései közöltessenek.

K Ö Z L E M É N Y E K.

Áthelyezések, kinevezések. A m. kir. igazságügyminiszter a Budapest székesfőváros III. kerületének 1. körzetében megüresedett kir. közjegyzői állásra *dr. Lénárt Dezső* soproni kir. közjegyzőt, a Budapest székesfőváros VIII. kerületének 3. körzetében megüresedett kir. közjegyzői állásra vitéz *dr. Tóth Aladár* gödöllői kir. közjegyzőt áthelyezte, *dr. Kovácsy Zoltán* nyugalmazott kir. járásbirót Letenyére s *dr. Sárközi Sándor* budapesti gyakorló ügyvédet Budapest székesfőváros III. kerületének 2. körzetébe kir. közjegyzőkké kinevezte.

Ez új kinevezések még csak fokozták a karban élő azt az

elégedetlenséget s elkeseredést, melyet előző számaink hiradásai-ban kifejezésre juttattunk. Amint hírlik, mozgalom indult meg, az ott már jelzett erélyesebb fellépés iránt, mert végre is lehetetlen, hogy minden érvelés, minden okfejtés s — minden ígélet mindig hiábavaló s üres legyen.

Dr. Holitscher Szigfrid előadása. A Magyar Jogász Egy-lét és az Ügyvédi Kar a magyar magánjogi törvénykönyvre vonatkozó új javaslatot ismertető sorozatos előadásai rendjén ez év december hó 12-én *dr. Holitscher Szigfrid* kartársunk tartott nagy-értékű előadást, a javaslatnak a végrendeletekre vonatkozó fejeze-téről. Az előadást nagyszámú közönség, amelynek soraiban igen sok budapesti közjegyző vett részt, állandó érdeklődéssel hallgatta végig. A nagy gyakorlati és elméleti tudással készült értékes tanul-mányt ezen és jövő számunkban egész terjedelmében közöljük.

Kinevezés. A m. kir. igazságügyminiszter 67232/1928. I. M. sz. rendeletével az 1929-1931. évekre alakított budapesti egységes birói s ügyvédi vizsgálóbizottságba tagul — *dr. Fekete László* budapesti kir. közjegyző személyében — közjegyzőt is nevezett ki.

Közjegyzői jubileum. A minap volt huszonöt esztendő-s évfor-dulója, hogy *Búz Gyula dr.* kunszentmiklósi kir. közjegyző közjegyzővé kineveztetett. Ez alkalomból a kunszentmiklósi járás birói és ügyv. kara tiszteletére f. é. dec. 4-én tá. sasvacsorát rendezett, melyen *dr. Kull-mann Sándor* járásbirósági eln. a birói kar, *dr. Zakariás János* ügyvéd pedig az ügyvédi kar nevében köszöntötte a jubilánst. *Dr. Janits Imre* bpesti kamarai elnök táviratilag fejezte ki jókívánságait, amelyekhez ezuton fűzzük az egész Közjegyzői Kar meleg gratulációit.

Leltározás és „Öb“. Arra a kérdésre, hogy hagyatéki leltá-rozás után megengedhető-e örökösödési bizonyítvány iránti kérelem teljesítése, nézetem szerint az Öb-ből csak nemleges válasz olvas-ható ki. De mivel tapasztalatom szerint bíróságok, sőt mi több kartársak is vannak, akik a felvetett kérdésre igenleges választ adnak, ennél fogva talán nem végzek fölösleges munkát ezzel a törvényt magyarázással.

Az Öe 1. 5. §§-aiban az olvasható hogy mely hagyatéki esetekben és mikor indítandó meg hivatalos eljárásra, a 98. §-ban pedig az olvasható, hogy mely esetekben járhatnak el az örökösök hivatalos eljárás nélkül. Az idézett §§-ok elhelyezéséből világosan látható, hogy a hivatalos eljárást szabályozó rendelkezések a 98. §-t megelőző §§-okban, a hivatalos eljárás nélküli való

lépéseket megállapító intézkedések pedig a 98. §-t követő §§-okban foglaltaknak. E szerint tehát a hivatalos eljárásnak a 35., 83. §§-okban megjelölt három fázisa lehet: a leltározás, a tárgyalás és az átadás. Az átadásnak hiányában a 84—89 §§-ok alkalmazása következik, amely §§-ok elhelyezésüknél fogva szintén hozzájárulnak a hivatalos eljárással és a hivatalos eljárás nélkül való kétféle öröklési módnak elkülönítéséhez.

De nemcsak ezeket az általános rendelkezéseket, hanem a részleges rendelkezéseket tartalmazó §§-ok is világosan nemleges választ adnak a felvetett kérdésre. Így az Öe 50 §-a illetőleg most már az Öen 9. §-a szerint előbb a bíróság, most pedig a kir. közjegyző a leltározás után vagy azzal egyidejűleg tárgyalást volt köteles elrendelni, illetőleg köteles tartani, az Öe 48. §-a. (Öen 16. §.) értelmében pedig a leltár a tárgyalás megtartása véget a közjegyzőhöz terjesztendő be. E §§-ok szerint tehát világos, hogy a leltározást csakis tárgyalás követheti.

Ide mutat még az Öen. 12. §-a (előbb az Öe 100. §-a)-ban foglalt az a rendelkezés, amely az örökösödési bizonyítvány iránti kérelemhez az örökhagyó nevében álló ingatlanoknak hitelesített tehát szabályszerű bélyeggel ellátott telekkönyvi kivonatainak bemutatását kívánja, nyilván éppen azért, mert az örökösödési jogoknak Öb alapján való elismerését nem előzheti meg leltározás, amelynek során az Öe 45. §-a (Öen 8. §-a) értelmében a leltárhoz csatolandók a vonatkozó hiteles, bélyegmentes telekkönyvi kivonatok.

Az idézett törvénhelyekből tehát világosan kiderül, hogy leltározás után nem következhetik csakis tárgyalás, mert a leltározás a hivatalos eljárásnak első fázisa. Végül azonban megjegyzem, hogy a tárgyalást nem kell, hogy szükségképpen megelőze a leltározás, amennyiben az Öe 4. §-a esetén a leltározás mellőzésének esete áll be, amelyet pótol a telekkönyvi kivonat és az adóbizonyítvány beszerzése. Az ingatlanok leltározását én ugyanis non sens-nek tartom, amire majd máskor fogok visszatérni.

Dr. Fésüs György.

A horvát, mint hazai nemzetiségi nyelv. A következő levelet kaptuk:

„Legutóbbi Közlönyünkben a statisztikai kimutatások módosítása tárgyában kiadott rendeletet olvasva, csodálkozva állapítottam

meg, hogy az okiratok nyelveinek felsorolásánál kimaradt a horvát nyelv, mely pedig a trianoni Magyarország területén is élő nyelv.

A horvátok a régi nagy Magyarország Sopron-, Vas-, Zala- s Somogyvármegye területén élnek s ha egyes községeket az úgynevezett utódállamok be is kebeleztek, úgy tudom, hogy nemcsak Vasvármegyében, de a többi vármegyében is marad még néhány horvát község.

Igazságtalanság és méltánytalanság volna, ha éppen a horvát nyelvet, mint hazai élő nyelvet nem akarnák elismerni.“

A telekkönyvi tulajdon és tényleges birtoklás közt előállott eltérések megszüntetését célzó 1927. évi XXXIV. t.-c. végrehajtási rendelete, a 68400/1928. I. M. sz. rendelet megjelent a Budapesti Közlöny f. é. december hó 15.-i 285. számában.

A rendelet, mely kihirdetése napján életbelépett, részletes szabályokat tartalmaz különösen az eltérések nyomozása, a község egész területére, vagy annak egy részére kiterjedő eljárás, az egyes ingatlanokra vonatkozó eljárás (mely megindul *a hagyatéktárgyalást vezető kir. közjegyző hivatalos észlelete és jelentése alapján is*). stb. tekintetében.

Kérelem. Amikor én a Közjegyzői Egylet vezetését jogelődömtől átvettem, az Egylet iratait átvettem ugyan, de az Egylet anyagi támogatásával megjelent Közjegyzői Közlöny addig megjelent példányait nem. Azok vagy elkallódtak, vagy egyáltalán nem lettek összegyűjtve. Minthogy azonban nagyon kívánatos volna, hogy a Közlöny összes példányai az Egylet könyvtárában hiánytalanul feltalálhatók legyenek, nagyon kérem Kartársaimat, hogy akik a Közlöny számaint eltették, legyenek szivesek azokat akár tulajdonul, akár csak letétként az Egylet rendelkezésére bocsájtani.

Nehogy azonban a Közlöny némely példányai többszörösen bocsájtassanak az egylet rendelkezésére, nagyon kérem áldozatkész Kartársaimat, hogy előzőleg sziveskedjenek velem közölni, hogy mely számokat hajlandók elküldeni, én azonnal válaszolni fogok az elfogadás iránt.

Az ideszállítás összes költségeit az Egylet készségesen megtéríti. Tehát a díjak postai utánvételével is volnának a Közlöny-számok elküldhetők.

Rónay Károly dr.
mint az Egylet elnöke.

Részesedési arány szabatos megjelölése az örökösödési eljárásban. Az 1894: XVI. törvénycikk 72. §-ának második bekezdése értelmében a hagyaték átadását tartalmazó végzésben, illetve az 1912: VII. törvénycikk 30. §-a második bekezdése szerint ezt helyettesítő hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvi kivonatban az örökösöknek az osztatlan hagyatékából járó részesedési hányadát meg kell határozni.

Mint hogy a tulajdonjognak az örökösök javára a telekkönyvbe bejegyzésében a tulajdoni hányadrészeket az örökösödési eljárás során megállapított arányszámokkal kell kifejezni, a hagyatékátadó végzésben, illetőleg a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvi kivonatban az összes örökösök részesedési hányadát kifejező arányszámokat közös nevezőjű törtszámokkal kell meghatározni. (22.880/1928. I. M. sz.)

A pénzügyi hatósági közegek részéről felkértek bennünket, hogy hívjuk fel a kartársak figyelmét a következőkre:

Az örökösödési illeték kiszabását végző pénzügyi hatóságok munkáját nagyon megkönnyítené, ha a tárgyalási jegyzőkönyvben illetve az osztálykivonatban a halálesetfelvételi ív vonatkozó adatai illetve — amire legtöbb esetben utalva vagyunk — a felek hivatalos kérdésre tett nyilatkozata alapján feltüntetnének, hogy az *özvegyi jogra jogosult özvegy, vagy más, visszatérő szolgáltatásra jogosult személy hány esztendő, továbbá, hogy a jegyzőkönyvben illetve a kivonatban — legcélszerűbben azok bevezető részében —* kitüntetnének, hogy az eljárás az 1894: XVI. t.-c. 2 vagy 3 vagy 4 §-a alapján indult meg.

A barcsi kir. járásbíróóság felállítása nem érinti a kir. közjegyzők működési körét. Az igazságügyminiszter 73505/928. I. M. sz. rendelete szerint a barcsi kir. járásbíróóság felállítása tárgyában kelt rendelet a *szigetvári és nagyatádi kir. közjegyzők működési körét nem érinti.*

Rendelet. 265.000/1928. B. M. sz. A gyámpénztárakban kezelt háborús magyar államadóssági címletek tulajdonosainak támogatása. B. K. 250 sz.

59.942/1928. I. M. sz. Vásárosnaményban új kir. közjegyzői állás rendszeresítése B. K. 255. sz.

59.276/1928. I. M. sz. A közjegyzői kamarák és a m. kir. közjegyzők statisztikai adatainak feltüntetésére a 35.400/1901. I.

M. sz. rendelettel megszabott kimutatásminta módosítása. B. K. 262 sz.

65.049/1928. I. M. sz. Barcson kir. járásbíróóság felállítása. B. K. 263 sz.

159./1928. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényűzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengőértékre történő átszámításáról B. K. 273 sz.

Új havi kimutatások. A m. kir. igazságügyminiszter 68700/928. I. M. sz. rendeletével új havi kimutatás-nyomtatványt rendszeresített.

E rendelet így szól: 1. §. Az örökösödési eljárásról szóló 1894: XVI. törvénycikk végrehajtása tárgyában 43.194/1895. I. M. szám alatt kiadott rendelet I. számú mintája illetőleg az A. U. (az állami anyakönyvek vezetéséről az 1906. évi 80.000 számú belügyminiszteri rendelettel kiadott utasítás). 20. sz. mintája helyett ezentúl a jelen rendelethez mellékelt mintát kell használni, mely félives és egész ives alakban készül. Ehhez képest a 43.194/1895. I. M. számú rendeletet módosító 11.000/1928. I. M. sz. rendelet. 2. és 3. §-ának rendelkezései a következőképpen módosulnak:

1. Ha 12. éven aluli korban meghaltról halálesetfelvételi ív nem készült, az előjáróság nem az „észrevételek“ rovatba, hanem az erre szolgáló külön 5. rovatba írja be a gyermek szüleinek nevét és azt, hogy még élnek.

2. A kir. közjegyző észrevételeit nem a járásbíróóság észrevételei, hanem a kir. közjegyző észrevételei számára készült 9. rovatban tünteti fel, a maga ügyszámát és a kir. járásbíróóság ügyszámát pedig az erre szolgáló 10., illetőleg 12. számú kütön rovatba írja.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe, a régi minta szerinti nyomtatványokat azonban — mig el nem fogynak — az eddigi szabályok szerint tovább is lehet használni.

Budapest, 1928. évi november hó 27-én.

könyvével, annak megállapítása végett, vajjon a kir. közjegyző a jelen rendelet 1. §-ának megfelelően a lajstrom végére bevezette-e a hozzá 1928. évi április hó 1.-e előtt érkezett mindazokat az ügyeket, amelyeket a bírósághoz 1929. év január hó 1-ig befejezve még be nem terjesztett; az esetleg mutatkozó eltéréseket a kir. közjegyzővel rövid uton közli, aki a lajstrom helyesbítése iránt haladéktalanul intézkedik.

4. §. A kir. közjegyző a hagyatéki ügyekre vonatkozó teljes ügyforgalmáról és tevékenységéről évenként az 59.276|1928. I. M. számú (Igazságügyi Közlöny XXXVII. évf. 196. I.) rendelettel módosított minta szerint kimutatást készít. Ebbe a kimutatásba valamennyi, tehát mind az 1928. április 1. előtt, mind az azután érkezett ügyekre vonatkozó adatokat egyesítve kell felvenni.

Ezek szerint az 1928. évről szóló kimutatás 48. sorába az 1927. év végén folyamatban volt (rég) ügyek számát kell bejegyezni és ezekről, valamint az 1928. évi április hó 1.-e előtt és végül az e nap óta érkezett ügyekről is a további sorokban együttesen számot kell adni.

Ugyanezen rendelettel egy időben, ugyanazon hivatalos lapban jelent meg a „*hagyatéki ügyekkel kapcsolatos bírósági ügyviteli szabályoknak módosítási tárgyában*” kiadott 73000|928. I. M. sz. rendelet, melynek szövege a következő.:

1. §. 42100|1914. I. M. számú rendelettel kibocsátott járásbirósági ügyviteli szabályok (Jüsz.) 28. §-a következő rendelkezéssel egészül ki:

A kir. közjegyzőnek a hagyatéki ügyek menetéről félévenként beterjesztett minden jelentése (11.000/1928. I. M. számú rendelet 43 §.) külön főlajstrom számot kap. A jelentéshez csatolt haláleset-felvételi íveket a jelentéstől és annak egyéb mellékleteitől el kell különíteni és ívenként külön főlajstromszámmal kell ellátni, irattárba utalásuk azonban egyszerre, az elintézett jelentésre vezetett utasítással történik.

2. §. A Jüsz. 35. §-a a következő rendelkezéssel egészül ki:

A kir. közjegyző félévi jelentéseihez mellékelte haláleset-felvételi ívekről a járásbiróságtól kapott mutatólapokat a kir. közjegyző tölti ki.

3. §. A Jüsz. 38. §-ának 6. pontja helyébe a következő szöveg lép:

6. hagyatéki ügyekben a kir. közjegyzők által az ügymenetről félévenként beterjesztett jelentéseknek elintézése, valamint mindazok az intézkedések, amelyek az iratoknak a kir. közjegyző vagy a gyámhatóság részéről a hagyatéki tárgyalás befejezése után beterjesztését, illetőleg az örökösödési vagy hagyományi bizonyítvány iránti kérelemnek elintézési tervével kapcsolatos beterjesztését megelőzik.

4. §. A Jüsz. 50. §-ának első bekezdése a következő mondatral egészül ki:

Hagyatéki ügyekben a központi intézkedésekkel a járásbiróságnak a hagyatéki ügyeket intéző bírója is megbízható.

5. §. A Jüsz. 64. §-a hatályát veszti.

6. §. A Jüsz. 143. §-ának második bekezdése a következő mondatral egészül ki:

A kir. közjegyző, valamint a közjegyzői kamaránál bejegyzett helyettese a hagyatéki leltározásához szükséges telekkönyvi kivonat elkészítése céljából tintát is használhat, ez a kedvezmény azonban a kir. közjegyző egyéb alkalmazottaira nem terjed ki.

7. §. A 2.600|1923. I. M. számú rendelettel rendszeresített járásbirósági ügyforgalmi és tevékenységi kimutatás. E részének 28—32. és 34—36. sorai elmaradnak.

8. §. A hagyatéki ügyeknek az 5. §. rendelkezése folytán többé nem vezetendő nyilvántartókönyvébe (Jüsz. XX. sz. minta) 1929. január hó 1-től kezdve bejegyzéseket tenni a már bevezetett ügyekre sem kell. E könyvet a járásbiróság vezetője a kir. közjegyző által az örökösödési ügyek lajstromáról január havában beterjesztett másolattal összehasonlítja annak megállapítása végett, vajjon a kir. közjegyző a lajstrom végére bevezette-e a hozzá 1928. április 1.-e előtt érkezett mindazokat az ügyeket, amelyeket a bírósághoz 1929. január 1-ig befejezve még be nem terjesztett. Az esetleg mutatkozó eltéréseket a lajstrom helyesbítése végett a kir. közjegyzővel rövid uton közölni kell.

J U D I C A T U R A.

350. Az ismeretlen örökösök perreutasítás esetére is a hagyatéki eljárás során kirendelt gondnok képviseli, nem pedig a perbiróság által kinevezett ügygondnok. A fellebbezési bíróság ítéletét az elsőbiróság ítéletére is kiterjedő hatállyal feloldja, az első bíróságot arra utasítja, hogy K. Gy. és K. J. örökösök részére T. vármegye árvaszékének 17.469/1924. számú végzésével gondnokul kirendelt Sch. P. g.-i közgyámot idézze Sch. J. ügygondnok helyett a keresetlevél kézbesítésével perbe, azután hozzon a további eljárás után a kereset tárgyában újabb határozatot.

Indokolás: A felperesek: K. J.-né szül. P. A. örökgyámnak az összes örökösökét perbeidéztek, még pedig az ismert örökösököt a keresetlevélnek szabályszerű kézbesítése mellett, az ismeretlen örökösököt pedig — akik közé K. Gy. és K. J. is tartoznak, hirdetmény útján Sch. J. ügygondnok által.

A hagyatéki eljárás során azonban K. Gy. és K. J. örökösök mint ismeretlen helyen tartózkodók részére a képviselőül Sch. P. g.-i közgyám személyében gondnok rendeltetett ki.

Mínthogy az 1894. évi XVI. t.-c. 54. §-a értelmében az ismeretlen örökösök perreutasítás esetére is a hagyatéki eljárás során azok részére kirendelt gondnok képviseli, nem pedig a perbiróság által az ismeretlen örökösök részére kinevezett ügygondnok és mínthogy ezek szerint a perbeli képviselőlet hiányos,

mindkét alsóbíróság ítéletét feloldani, az elsőbiróságot ennek pótlására, illetve arra kellett utasítani, hogy a keresetlevél egy példányát kézbesíttesse az árvaszék által kirendelt gondnok kezébe és a megfelelő további szabályszerű eljárás után hozzon a kereset tárgyában újabb határozatot.

A felülvizsgálati eljárási költség viselésének kérdésében való döntés a végítéletnek lévén tárgya, az ezuttal csupán megállapított. (K. P. I. 7533/1926.)

351. Személyazonosság igazolása a végrendeletnél. A megállapított, e részben meg nem támadott tényállás szerint a végrendeleti tanuknak az örökgyámnak a negyedik végrendeleti tanú saját ügyvédi irodájában mutatta be a végrendelet alkotásakor. Elöl em-

lített tanúk az örökgyámnak sem előbb, sem utólag sohasem látták és nem ismerték.

E tényállásból az általa felhozott helyes indokok alapján a fellebbezési bíróság helyesen vont következtetést arra, hogy ez a három tanú nem birt képeccsel annak a bizonyítására, hogy az örökgyám személyében csalás vagy tévedés nem történt s mert az 1876 :XVI. t.-c. 3. §-a értelmében a magánvégrendelet érvényességének feltétele, hogy a végrendeletkezésnél együtt jelen volt tanuknak e képeccsel birniok kell, az a körülmény, hogy az örökgyám személyében csalás vagy tévedés nem történt, az ügyleti tanúk által bizonyítandó s más bizonyíték által nem pótolható. (K. P. I. 6452/1926.)

352. Közszerzeményi jog érvényesítése a házasság alatt.

Felperes felülvizsgálati panasza szerint jogszabályt sértett a fellebbezési bíróság azzal, hogy őt keresetével, mint időelőttivel a kir. Kuria 41. számú polgári döntvénye alapján elutasította, holott a jelen perre a hivatkozott döntvény nem alkalmazható.

Ez a panasz alapos.

A házasság felek a peres ingatlanokat a házasság tartama alatt mindketten együttesen szerezték és házasságuk mindezeideig felbontva nincs.

A közszerzeményi ingatlanokra a tulajdonjog osztatlanul mindkét házasság fél nevére telekkönyveztetett.

Eme telekkönyvi bejegyzéssel pedig a házasság felek a közszerzeményi jogot már házasság tartama alatt tényleg érvényesítették és egymásnak a szerzett ingatlanok meghatározott részére teljes és mindenki, tehát a tulajdonostárs ellen is érvényesíthető dologbeli jogot engedtek.

Felperes eme korlátlan tulajdonjoga mellett közömbös az, hogy szabad vagyonának az alapját közszerzeményi vagyon alkotja-e, vagy sem, közömbös az is, hogy a közszerzemény sorsa miként alakul majd a felek különélése esetében, jelentősége csak annak a tényállásnak van, hogy a betétben foglalt ingatlanokra nézve a házasság felek között közös tulajdon áll fenn.

Ebből a tulajdoni közösségből a közös vagyontárgyakra vonatkozólag a közös kezelés joga is önként következik, még abban az esetben is, ha a házasság felek együttélnek, amennyiben pedig ily jogközösségben levő felek a kezelés módjára nézve megállapodni nem

tudnak, a kezelés módját a felek méltányos érdekeinek megfelelően a bíróság állapítja meg.

Attól az időponttól kezdve tehát, amelyben felperes szabad vagyonának a kezelését az alperestől megvonta, a felek között számadási viszony keletkezett, amennyiben pedig felperes ily megvonás iránt kifejezett nyilatkozatot nem tett, úgy a számadási viszony a kereset beadásától kezdve állott be, mert a kereset egymaga is igazolja, hogy felperes a saját vagyonát férje által kezelteni nem kívánja s a rendelkezési jogot annak jövedelme felett is magának tartja fenn. (K. P. III. 1996/1926.)

353. Feltételes bérleti jog tkvi bekebelezése. Helyesen mondotta ugyan ki az elsőbíróság, hogy jogrendszerünk a „bérleti optiót“ nem ismeri, mert még a ma élő jog kodifikálását célzó magánjogi törvénykönyv tervezete is csak vételi jogot ismer, de bérleti jogról említést nem tesz; az azonban nem lehetett akadály a kérelem elutasításának. Akkor, amidőn a felek az 1930. évi január hó 31-ig terjedő időre megkötött bérleti szerződésben megállapodtak abban, hogy ha bérbevevő 1929. évi augusztus hó 1-ig írásban bejelenti bérbeadónak, hogy a bérleti viszonyt tovább 2 évre meghosszabbítja, a bérleti viszony a szerződésben megállapított feltételek mellett, bérbeadó további nyilatkozata nélkül automatice tovább folyik, nem egyszerű bérleti jogról (optió), hanem már megkötött bérleti szerződésről van szó, melynek hatálya azonban ahhoz a feltételhez van kötve, hogy bérbevevő tovább bérleti szándékát a megjelölt időpontig bérbeadónak írásban bejelentse.

A feltételes bérleti jognak — és nem bérleti optiónak vagy kibérleti jognak — tkvi bekebelezése pedig helyt foghat s nem ellenkezik a tkvi r. t. 63. §-ának rendelkezésével, különösen nem akkor, ha a tulajdonos e bekebelezésre engedélyt adott.

Hogy felek a szerződésben a bérleti optió kifejezést használták, ez a kérelem elbírálására befolyást nem gyakorolhat, mert a kötött jogügylet annak tartalma s nem a felek által használt kifejezés alapján bírálendő el.

(Budapesti kir. törvényszék, 12. — Pf. 7383/1928—21 sz.)

354. Házastársak között a házasság tartama alatt létrejött, közjegyzői okiratba foglalt s a házastársak közszerzeményi részét elismerő megállapodás. Az elsőbíróság eluta-

sító határozata a m. kir. Kuria 41. sz. döntvényének téves magyarázatán alapul. E döntvény s indokolása csak azt mondja ki, hogy a házasság tartama alatt egyik házastársnak sincs joga követelni, hogy a másik házastárs a közszerzeményt vele megossza vagy az ebből őt megillető hányadot biztosítsa s amennyiben a házastársak közszerzeményi vagyonukat mégis megosztották, a reaeső vagyonrészt per útján egyik házastárs sem követelheti.

Nyilvánvaló a fenti indokolásból, hogy ez olyan esetekre vonatkozik, amelyekben a házastársak között a közszerzeményi vagyonra vonatkozó igények végleges és teljes rendezése tekintetében megállapodás létre nem jött, illetve a megállapodás nem perfektuáltatott s így az egyik házastárs igényét per útján kívánja érvényesíteni.

Sem a fent hivatkozott döntvény, sem pedig más jogszabály nem zárja ki azonban annak lehetőségét, hogy egyik házastárs a másik házastársnak közszerzeményi részét már a házasság tartama alatt meghatározott összegben vagy meghatározott vagyontárgyra nézve törvényszerű szerződéssel elismerje s hogy valamely vagyontárgyat a másik házastársra ennek közszerzeményi részébe való betudás terhével átruházzon. Egyébként is ha — ami nem kétséges — az egyik házastárs jogosult bármely vagyontárgyat megfelelő formák között a másik házastársra átruházni, mi sem utjában annak, hogy az átruházás — a másik fél beleegyezésével — a közszerzeményi igény részbeni kielégítése céljából a közszerzeményi részbe való betudás terhével eszközöltessék.

Ennek a felfogásnak adnak kifejezést a magánjogi Törvénykönyv tervezetének 151—152. §§-ai.

Nem lehet szó tehát arról, hogy a házastársak között a házasság tartama alatt létrejött, kir. közjegyzői okiratba foglalt s a házastársak közszerzeményi részét meghatározott összegben s meghatározott vagyontárgyakra nézve elismerő megállapodás, ebből folyólag bizonyos ingatlannak mint közszerzeményi vagyonrésznek egyik házastárs által a másikra történt átruházása érvénytelen jogügylet képezne.

Hogy az ily természetű megállapodás mennyire hatályos, legkutatásabbban mutatja a Mj. Tkv. tervezetének 152. §-a, mely szerint, ha a házastárs a házasság ideje alatt valamely vagyontárgyra nézve a másik házastársnak közszerzeményi részét házasság

sági szerződéssel elismerte, a másik házastárs a házasság megszűntekor az így elismert közszerzeményi rész kiszolgáltatását arra való tekintet nélkül, hogy valóságban mennyi lenne a közszerzeményi rész, követelheti. Természetes, hogy e rendelkezésre csak oly esetekben van szüksége, midőn az elismerő házastárs a kérdéses vagyontárgyat, illetve annak megfelelő részét az igény elismerése mellett, egyben valóságban át nem ruházta a másik házastársra, illetve az átruházás perfektuálva nem lett.

Míthogy adott esetben a törvényes formák biztosításával létrejött megállapodásban a férj feleségének közszerzeményi részét meghatározott összegben és vagyontárgyra nézve elismerte s a tulajdonául felvett ingatlan felerészét közszerzemény címén feleségére átruházta, ami lényegében nem más, mint a közszerzeményi részbe való betudás terhével történő átruházás, nyilván tévedett az elsőbíróság, midőn az említett döntvényre és a tkvi rdts 69. §-ára való hivatkozással, az egyébként minden általános és különös kélléssel ellátott okirat alapján kért tulajdonjog bekebelezést a jogügylet érvénytelensége okából elutasította. (Budapesti kir. törvényszék, Pf. 7191/1928—21. sz.)

355. Az utóajánlati árverés költségei. M. és R. cég azt sérelmezte, hogy a 22—31. t. alatti árverési, illetve ügygondnoki költségek, mint előnyös tételek a végrehajtási tömeg terhére soroztattak, holott az utóajánlati árverés költségeit árverési vevő köteles viselni s közvetlenül megfizetni a végrehajthatóknak, az ügygondnoki díjak pedig nem számíthatók az árverési költségekhez.

E felfolyamodás csak a sorrendi végzés 30. t. a. sorozott költség tekintetében alapos. A vh. t. 189. §-a a) pontja szerint a hitelező képviselőre kirendelt gondnoknak csupán sorrendi tárgyalási díja képez előnyös tételt, de az árverésen való megjelenéssel felmerült költségei nem, így dr. S. S., mint a W. V. und F. hitelező részére kirendelt ügygondnok árverés körüli költsége 30. t. alatt előnyösen sorozható nem volt.

Egyebekben a felfolyamodás alappal nem bír. Igaz ugyan, hogy az utóajánlati árverés költségeit az árverési vevő viseli, aki e költségeket a vh. nov. 27. §-a s illetve az árverési feltételek szerint az ígért vételáron felül köteles fizetni. A törvény ezen rendelkezése azonban csak azt jelenti, hogy árverési vevőnek nemcsak az ígért vételárat, hanem ezenfelül az árverési költségnek

megfelelő összeget is — ép úgy, mint a vételárat — a bíróságnál kell befizetnie, illetve letétbe helyeznie, de nem közvetlenül a végrehajthatóknak megfizetnie. Ebből, valamint a Vh. t. 189. §-ának azon rendelkezéséből, mely szerint végrehajthatóknak az árverés foganatosítása körül felmerült költségei előnyös tételként s elsősorban sorozandók, amikor is a törvény az utóajánlati árverés költségei tekintetében kivételt nem tesz, nyilvánvaló, hogy a vevő által befizetendő költségek a tömeghez csatolandók s az árverés foganatosítási költségek is a tömeg terhére előnyösen sorozandók, akkor is, ha utóajánlati árverésről van szó. Dr. G. Gy., mint árverési vevő egyben a felfolyamodással élő végrehajtható cég képviselője is. Ebből azonban csak az következik, hogy árverési vevő a részére (É. t. 18. §.) megállapított árverés foganatosítási költséget befizetni nem köteles, ha e költségnek részére leendő kiutalásáról lemond. Egyébként megjegyzi a kir. törvényszék, hogy a fent megítáradott tételek sorozását felfolyamodással élő és a sorrendi tárgyaláson részt vett végrehajtható nem is kifogásolta.

Megtáradta a sorrendi végzés 40. pontját L. L. zárgondnok, aki előadta, hogy a zárgondnoki díjainak előnyös sorozása helytelenül lett megítáradva, mert az ingatlanok a zárlat foganatosításától számított egy éven belül lettek elárverezve s így a zárlati jövedelem a vh. t. 212. §. szerint az árverési vételárhoz lett volna csatolandó, azzal együtt felosztandó s így a 189. §-a a) pontja alapján a zárgondnoki díj előnyösen sorozandó.

A kir. törvényszék elfogadta az elsőbíróság vonatkozó indokolását s annak alapján az elutasító rendelkezést helybenhagyta. A vh. t. 189. §-a a) pontja szerint ugyanis a zárgondnoki díjak és költségek előnyös sorozása csak a vh. t. 164. és 212. §§-ainak esetében foghat helyt. A 164. §. esete nyilván nem forog fenn, de a kir. törvényszék álláspontja szerint — nem forog fenn a 212. §. esete sem. A kir. törvényszék az álláspontját elsősorban a 212. §. szerkezetére alapította. A generális szabályt a §. első bekezdése állítja fel, amidőn azon jelzálogos hitelezőket, kiknek javára a bérösszeg beszedése előtt magára az ingatlanra jegyeztetett be a végrehajtási zálogjog vagy jegyeztetett fel a végrehajtási jog a haszonélvezetre vezetett végrehajtás esetében, feljogosítja annak követelésére, hogy a befolyó bérösszeg ne fordítottassék az utóbbi végrehajtható követelésének kielégítésére, hanem egyelőre birói letétben tartassék. A 212. §. második és harmadik bekezdése a további intézkedéseket szabályozza, vagyis azt, hogy az első bekezdés esetének fennforgása esetén, midőn az erre jogosult hitelezők a jövedelem letétben tartását kérték, mi történjék a letéttel ahoz képest, hogy az ingatlan a bérösszeg esedékességétől számított egy éven belül elárvereztetik-e vagy sem s mig előbbi esetben a bérösszeget a vételárhoz csatolni s azzal együtt (a 211. §. szabályai

szerint) felosztani, addig utóbbi esetben a letétben levő összeget a haszonélvezetre végrehajtást vezető hitelező követelésének kielégítésére fordítani rendeli. Nyilvánvaló tehát, hogy az első eljárásra csak akkor kerülhet a sor, ha a 212. §. első bekezdésében említett hitelezők valamelyike az ott megjelölt kérelmet előterjesztette, hivatalból azonban a §. 2. bekezdésében irt eljárás nem fogatosítható, de egyben kétségtelen az is, hogy az említett kérelem s illetve a 2. bekezdésben irt eljárás folyamatba vételére irányuló kérelem előterjesztésére csak az első bekezdésben megjelölt jelzálogos hitelezők, de nem egyuttal a zárgondnok is van jogosítva, s minthogy adott esetben az erre jogosult hitelezők sem a 212. §. első bekezdése értelmében, sem általában a 2. bekezdésben irt eljárás folyamatba tétele tekintetében kérelmet elő nem terjesztettek s ennél fogva a zárlati jövedelem sem volt a felosztandó vételárhoz csatolható; zárgondnoknak azon kérelme, hogy az ingatlanok haszonélvezetére vezetett végrehajtási zárlat során felmerült zárgondnoki díjai és költségei előnyösen soroztassanak, teljesíthető nem volt. (Budapesti kir. törvényszék, 21. Pf. 17977/1927.)

356. Meghatalmazás bekebelezési engedély aláírására.

A meghatalmazások külalakja tekintetében, amennyiben ezek peres eljárásra vonatkoznak, a Pp. 100. §-a foglal magában rendelkezést, midőn kimondja, hogy a magánokiratba foglalt meghatalmazást a kiállítónak két előttemező tanu jelenlétében kell aláírnia, vagy ezek előtt az aláírást sajátkezű aláírásnak elismerni s hogy a külföldön kiállított meghatalmazás közokiratba, vagy hitelesített magánokiratba foglalandó. Egyébként a Pp. 317. §-a általában teljes bizonyító okiraírnak mondja ki azon magánokiratokat, melyeket, ha idegen kézzel irattak — a kiállító fél két előttemező tanu jelenlétében irt alá, vagy előttük az aláírást sajátkezű aláírásának elismerte. E szabály alól kivételt csupán a 319. §. statuál, midőn kimondja, hogy a Pp. előbbi rendelkezései azokat a különös törvényes rendelkezéseket melyek a jogügyletek alakjára vonatkoznak, nem érintik.

Ámde mióta az 1868: LIV. tc. s ezzel annak 553. §-a hatályát veszítette, nincs oly törvényes rendelkezés, mely a Pp. 100. §-ában foglalt és fentemlített eset kivételével (külföldön kiállított meghatalmazás) a meghatalmazás érvényességét közjegyzői illetve közokiratba, vagy hitelesített magánokiratba foglaláshoz kötné, amint hogy az új magánjogi törvénykönyv javaslata (1027. §.) csak azt mondja ki, hogy oly meghatalmazás érvényességéhez, mely a törvény szerint írásbeli alakhoz kötött szerződésre irányul, a meghatalmazásnak a szerződésre megszabott írásbeli alakba foglalása szükséges.

A kifejtetteknél fogva nincs törvényes alap arra, hogy a zálog-

jog bekebelezése iránti kérelem teljesítése egyedül azon az alapon, hogy a kölcsönkötelezvény aláírása s a bekebelezési engedély kiállítására irányuló meghatalmazás hitelesítve nincsen, megtagadtassék. (A Budapesti Törvényszék, mint Felfolyamodási Bíróság, 8186/1928.)

357. Közszerzemény. A házassági együttélés alatt szerzett ingatlan közszerzemény tekintet nélkül arra, hogy annak szerzésére a házaspár egyikének, vagy másikának különvagyont használták fel és tekintet nélkül arra, hogy az ingatlan tulajdonjogát a szerzőkor csak az egyik házastárs nevére jegyezték be.

Az ily ingatlan tehát a házasság megszűntével az esetleg hiányzó különvagyont megterítésének terhével a házastársakat, illetve örököseiket egyenlő arányban illeti.

A házastárs, akinek kizárólagos tulajdonjogát ilyen a házasság megszűntekor közszerzeménynek tekintendő ingatlanra bejegyezték, az ingatlannal a házasság tartama alatt szabadon rendelkezik ugyan s azt el is idegenítheti, mert az, hogy a házastárs vagyonába tartozó valamely vagyontárgy a közszerzemény megosztásánál miként kerül számításba, a házastársat a szabad rendelkezésben a házasság tartama alatt nem gátolja, — ez a korlátlan rendelkezési jog azonban a házasság megszűntével, amikor a közszerzeményi megosztás esedékessé vált, szintén megszűnik, mert ekkor a másik házastárs tulajdonjoga az ingatlan felére magának a házasság megszűntének tényével létezővé válik.

Ebből következik, hogy a közszerzemény tekintete alá eső ingatlannak házastársát illető felerészét az a házastárs, akinek nevében az ingatlan áll, a házasság megszűnté után el nem idegenítheti s ha mégis elidegenítette, e rendelkezés házastársával, illetve annak örököseivel szemben az ezeket megillető közszerzeményi jutalékra érvénytelen, ha rosszhiszemű az a harmadik személy, aki rendelkezése alapján jogot szerzett, — az ellenkező esetben pedig az elidegenített közszerzeményi vagyon értékének felerészét tartozik a hiányzó különvagyont számbavételével házastársának vagy örököseinek megtéríteni. (K. I. 360/1927.)

358. Özvegyi jog korlátozásánál az elvont hasznok megtérítése. Az özvegyi haszonélvezeti jog korlátozása csak az ebben a tárgyban hozott ítélet jogerőre emelkedésével lép hatályba abban az esetben is, ha a korlátozás a leszármazó örökös köteles-

részének az özvegyi jogtól való mentesítése érdekében történik. Az özvegy birtoklásának jó- vagy roszhiszeműsége a kérdés eldöntésére nincs befolyással.

Az alperes özvegyi jogának megszorítását a felperesek kötelezésének mentesítése érdekében a m. kir. Kúria 1923. évi április hó 5. napján hozott ítéletével mondotta ki.

Eddig az időpontig tehát az alperes özvegyi joga alapján beszédett hasznokat kiadni a felperesek kötelezése után sem tartozik. Ennyiben a fellebbezési bíróság jogi álláspontja az anyagi jogszabályoknak megfelel.

Viszont azonban köteles az alperes az elvont hasznokat megtéríteni a m. kir. Kúria idézett ítéletének keltétől a birtokbaadásig lefolyt időre, mert a m. kir. Kúria idézett ítéletével az özvegyi jog megszorítása jogerősen megtörtént s ez az ítélet a per későbbi szakára csak az özvegyi jogtól mentesített vagyonnak a kihatását hagyta fenn.

Téves tehát a fellebbezési bíróság ítélete annyiban, amennyiben az elvont hasznokat erre az időre nem ítélte meg (K. I. 6762/1927.)

359. Zálogjogszerzés. A közjegyzői okirat szerint az adós a hitelező követelésének biztosítására az okirathban felsorolt ingókat zálogba adta a hitelezőnek, átadta a hitelező rt. igazgatójának, ki azokat mint zálogtartó átvette s e mellett ez ingók az azonosság megállapítása végett a közjegyző pecsétjével is megjelöltettek, de az adós használatában maradtak. Az adós csődbe jutott. A külön kielégítési jog megállapítása iránt a hitelező által indított keresetet a Kúria a következő indokolással utasítja el:

Az ingózalogjog megszerzéséhez — a felek megegyezésén kívül — a zálogul lekötött ingónak a hitelező birtokába tényleges átadása vagy esetleg a tényleges átadást helyettesítő jelképes átadása, de ez utóbbival kapcsolatban mindenesetre oly cselekmények foganatosítása is szükséges, amelyek a zálogul lekötött ingó tulajdonosa részéről az ingóval való szabad rendelkezés megszűnését és a hitelezőnek az ingóval való rendelkezési lehetőségét és pedig mindkettőt mások által felismerhetően eredményezik.

A B) alatt csatolt közjegyzői okirat nem alkalmas a zálogjog szerzéséhez a fentiek értelmében megkívánt átadás és átvétel megtörténtének kimutatására,

mert a B) alattiban megjelölt ingók — az irányadó tényállás szerint — továbbra is az adós lakásában és használatában maradtak, tehát ezen ingók tekintetében az adós rendelkezési jogának megszűnte és a felperes rendelkezésének lehetősége — mások által felismerhetően — be nem következett és mert ilyen körülmények között egyrészt a B) alatti okirat 1-16. tételei alatt körülírt ingóknak az eljárt kir. közjegyző pecsétjével való megjelölésének nem lehet egyéb jelentősége, mint ahogy ezt az okirat is említi, a tárgyak azonosságának megállapítása, másrészt pedig a közjegyző tanúsítványnak az a tartalma, hogy az adós az ingókat kézizálogképen a felperes részvénytársaság ügyvezető igazgatójának, mint zálogtartónak átadta s ez azokat ilyenként átvett, nem jelenthet mást, minthogy az ügyleti felek a kir. közjegyző előtt ily értelmű kijelentést tettek. (K. VII. 8648/1927.)

360. Mintavétel. Arra való tekintettel, hogy a felperes az alperes részéről megtartott árura vonatkozóan érvényesített árleszállítási igénye alapjául felhozott minőségi kifogások alaposságát el nem ismerte, a szállított borsó minőségi hiányainak bizonyítása kizárólag az alperes feladata volt.

Idevágóan a peranyag tanúsága szerint a mintavételre tanuvallomások állanak rendelkezésre, a vett minta minőségére pedig szakvélemények.

A tanuvallomások alapján iratellenesség és az okszerűség sérelme nélkül állapíthatta ugyan meg a fellebbezési bíróság, hogy a vett minták a felperesi szállítmányokból valók: ez azonban annak kiderítése nélkül, vajjon a zsákolt áruszállítmányokból származó mintákat az állomási közeg akkép vette-e, hogy azok a szokásoknak megfelelően vett átlagmintáknak minősülhetnek, egymagában nem alkalmas arra, hogy a peres minták alapján a felperesi szállítmányok minősége megállapítást nyerjen.

Ugyszintén a felperes vonatkozó tagadása ellenére azt sem tisztázta a fellebbezési bíróság, hogy a kialakult általános kereskedelmi szokásnak megfelel-e az az eljárás, hogy csak az egyik fél részvételével pusztán egy vasuti közeg vegyen mintát a vaggónszállítmányból a vasut pecsétje alatt, még pedig anélkül, hogy a mintavételi eljárás részleteiről jegyzőkönyvet állítana ki?

Már pedig a minta szabályszerűen történt vételének szabatos

megállapítása hiányában a megvizsgált minta az alperes minőség kifogása alaposságának megítélésére alapul nem szolgálhat.

A felperes felülvizsgálati kérelme folytán a tényállásnak ez-irányu hiányossága miatt tehát a megtámadott ítélet annál inkább fel volt oldandó, mert az alperes a meg sem támadott tényállá ból kitűnően a szállított borsóval már a kifogások közlése előtt annak kiválogatási eljárás alá vetésével akként rendelkezett, hogy szállításkor volt állapota utólag többé nem is volt ellenőrizhető. (K. I. IV. 47/1928.)

361. Törvénytelen gyermek tartása. Jogszabály az, hogy a házasságon kívül született gyermek eltartási kötelezettsége a természetes apa halálával nem szűnik meg, hanem a természetes apa elhalálozása alkalmával már fennállván, mint nem személyes terhet tévő hagyatéki tartozás száll át az örökösökre s mint bármely más hagyatéki tartozás, a hagyatéki vagyomból elégitendő ki s az örökös annak ilymódon való kiegyenlítését a hagyatéki erejéig tūrni tartozik.

Jogszabály, hogy a tartásdíjat a természetes apa hagyatékából érvényesítő házasságon kívül született gyermek tartása fejében csak oly járadékot követelhet, amilyennek szolgáltatására az apát a hagyatéki alapján, — saját keresőképességét figyelmen kívül hagyva — esetleg fennálló más törvényes tartási kötelezettségei számbavételével lehetne kötelezni. (Kuria P. III. 6280/1927.)

362. A vakok által kötött jogügylet. Az 1886: VII. törvénycikk a vakok által kötött ügyletek érvényességéhez nem kívánja meg az ügyletnek közjegyzői okiratba foglalását, s a 21. §. c.) pontja szerint csak az okirat által való bizonyítás történhetik csupán közjegyzői okirattal, a vakok által kiállított minden okiratra nézve, amennyiben a jogügylet megkötésénél személyesen járnak el.

Eszerint a vak részéről kiállított magánokirat az abban foglalt jogügylet létrejöttét nem bizonyítja még abban az esetben sem, ha az okirat egyébként a Pp. 317. §-ában megszabott alakban van kiállítva.

Ha azonban az ingatlant elidegenítő ügylet nincs közjegyzői okiratba foglalva s vitás, hogy valóban az okiratba foglalt ügyletet létesítette-e a vak személy, akkor a részéről kiállított okirat vele szemben nem szolgálhat bizonyítékul, hanem a magánokiratba foglalt jogügylet létrejöttét más módon — nevezetesen tanuk vagy

a felek eskü alatti kihallgatásával — kell bizonyítani. (Kuria P. I. 8629/1926.)

363. Cég. A birói gyakorlatban kialakult cégjogi szabály szerint a kereskedelmi cégjegyzékbe részvénytársaság cége természetes személy polgári nevét tartalmazó cégszöveggel csakis abban az esetben jegyezhető be, ha a részvénytársaság e természetes személy kereskedelmi ügletének szerződés útján átvételét a bejegyzéssel kapcsolatosan igazolja. (Kuria P. IV. 8722/1927.)

Szerkesztői üzenetek.

Dr. K. J. Kartoték rendszerű könyvelésnél az egyes kartoték lapok, mint könyvkivonatok — a törvényes előfeltételek hiányában — nem hitelesíthetők. Nincsen azonban törvényes akadálya annak, hogy ezek a kartoték-lapokról készített másolatok, mint ilyenek, hitelesíthetők ne legyenek. Mivel azonban ezekkel a hiteles másolatokkal olyan célok, mint a hiteles könyvkivonatokkal el nem érhetők, a fejlődő gyakorlati élet követelményeinek megfelelően a kérdés törvényes szabályozása fölötte kívánatos volna.

M. I. Hatvan. A közjegyző jelöltek működési körét az 1886. VII. t. c. 4. §-a szabályozza akként, hogy a fogadalmat letett közjegyző jelölt bírósági és gyámhatósági kiküldetéseket azon közjegyző helyett, akinél alkalmazásban van, a hagyatéki tárgyalások és ingatlan árverések kivételével, elláthat. A működési kör tehát kizáróan közjegyzői teendőkre korlátozott. Főnökét tehát behajtási perekben a bíróság előtt annál kevésbé helyettesítheti, mivel erre az 1911 évi X. t. c. 94—97. §-ai törvényes alapot nem nyújtanak. Ezekkel szemben az ügyvédjelöltek működési köre főnökeik bíróságok és hatóságok előtt folyó tárgyalásoknál való helyettesítés tekintetében, törvényes rendelkezés az 1874. XXXIV. t. c. 15. §-a alapján korlátlan.

Dr. H. A. Kiskőrös. Az 1886: XXIX. t. c. 18. §-át, mely szerint tényleges birtoklás jogcímén a tulajdonjog az egyéb törvényes előfeltételek fennforgása mellett csak abban az esetben jegyezhető be, ha a telekkönyvi tulajdonos legalább három év előtt elhalt, semmitéle törvényes rendelkezés hatályon kívül nem helyezte.

Az 1892:XXIX. t.-c. 2. §. 6. pontja csupán és kifejezetten arra az esetre tartalmaz rendelkezést, ha a hagyatékhöz tartozó valamely ingatlan tulajdonjoga nem áll az örökhagyó nevén, amely esetben a tényleges birtoklás alapján a tulajdonjog a telekjegyző-könyvbe s nem a betétekbe bejegyezhető, amikor is a tárgyalást vezető közjegyző saját működési területén kiküldetés nélkül is eljárhat. Az 1927:XXXIV. t.-c. intenciója, anélkül hogy az alaptörvényeken bárminő változtatást eszközölt volna, csupán az volt, hogy a betétekkel szemben is helyet adjon a tényleges birtoklás alapján való tulajdonjogi bejegyzésnek. Az olyan eljárás tehát, mely szerint a három évnél rövidebb idő előtt elhalt örökhagyók ingatlanára vonatkozólag tényleges birtoklás alapján és önállóan bejegyeztetik a betétekbe a tulajdonjog, törvényes rendelkezéseket sért s kívánatos volna az ilyen esetek közlése e törvényt sértő birói gyakorlat megakadályozása céljából.

Dr. H. B. A közölt Öb. ügyben érdemi reflexiók előtt célszerűnek találjuk bevárni a jogerős birói döntést. Ennek közlése után s a szükséghez képest az ügyre még vissza térünk. — A telek-könyvi szemlék díjának behajtása kérdéseivel már foglalkoztunk, hogy a közjegyzők csupán ezen díjak behajtását végzik, azonban előlegezésre törvényes alapon nem kötelezhetőek. Az árvaszéki másolatok díjának kérdése is már több ízben szerepelt e lap hasábjain oly irányban, hogy sürgettük az egyöntetű és célszerű birói gyakorlatot.

i vagy y. Hogy ennek utánajárjunk, arra, — sajnálatunkra — nem vállalkozhatunk. Ugytudjuk egyébként, hogy a minisztérium kínos gonddal ügyel a tulajdonnevek helyes írására, ahogyan tehát ott megírták, az a helyes és irányadó.

82. Dr. Krausz Győző mohácsi kir. közjegyző keres gyakorlott **közjegyzőjelöltet**.

83. Több mint ötéve irodavezetőhelyettesi gyakorlattal április elsejére **helyettesi** állást keres: *dr. Saskeőy József Szentés, Tóth József-u. 8.*

84. Doctor juris 2 évi ügyvédjelölti gyakorlattal a fővárosban, vagy nagyobb vidéki városban **közjegyzőjelölti** állást keres. (2.) Cím a kiadóban.

85. Angolkisasszonyoknál kereskedelmi érettségit tett 22 éves r. kath. urileány, mérnök leánya, német és francia nyelvtudással, közjegyzői irodában egyelőre mint **gépirónó**, később segéd, lehetőleg a fővárosban, esetleg azonban vidéken is állást keres. (9.) Cím a kiadóban.

Ezenkívül is számos állást kereső helyettes, jelölt segéd, irnok és gépirókisasszony nyilvántartásban.

A hirdetés díja alkalmazottat keresőknek 2.— P, alkalmazást keresőknek 1.— P.

Felkérjük az alkalmazottat és alkalmaztatást keresőket, hogy amennyiben közvetítésünk sikerrel jár, sziveskedjenek az eredményt velünk közölni, nehogy régen betöltött állások és elhelyezkedett állástkeresők nyilvántartása felesleges munkával járjon s levelezést okozzon.

